

मार्गदर्शक सुचना

जाक्र.कृआ-२०२२/फलो-४/ प्रथेअपि/ मा.सु/ १८६८/२०२२
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे - ४११ ००५,
दिनांक - ०८/०८/२०२२

प्रति,

जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी, (सर्व)

विषय : राष्ट्रीय कृषि विकास योजना - प्रति थेंब अधिक पिक राबविण्यासाठी मार्गदर्शक सुचना निर्गमित करणेबाबत....

संदर्भ :

१. शासन निर्णय क्रमांक प्रकृसि-०९१९/प्र.क्र.२२१/१४-अ, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई दि. ४ नोव्हेंबर २०२०
२. कृषि, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे पत्र, FN०१ (१३) PFMS/ FCD/२०२० दिनांक २३.३.२०२१
३. शासन निर्णय क्रमांक साविद्य /२०२१/प्र.क्र.४२/२अ कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय मुंबई दि.२/८/२०२१
४. कृषि, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग भारत सरकार यांचे पत्र क्र. - १४२/२०१५-हॉर्ट, कृषि भवन नवी दिल्ली, दि.८ ऑक्टोबर २०२१
५. कृषि, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग भारत सरकार यांचे पत्र क्र.१७-४/२०२१-RFS III, कृषि भवन नवी दिल्ली, नोव्हेंबर २०२१
६. शासन निर्णय क्र. प्रकृसि.-०६१९ /प्रक्र.१६४/१४ अ, दिनांक १८ नोव्हेंबर २०२१
७. सिपेट सीएसटीएस/औबाद/परीक्षण-पीएमकेवाय नमुने-१९-२०/२०२१-२२ /०२ सेंटर फार स्कीलींग एन्ड टेक्नीकल सपोर्ट (सीएसटीएस) .औरंगाबाद दि. १६.१२.२०२१
८. शा.नि.क्र.संकीर्ण-२०२२/प्रक्र.४०/२ अ कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई, दिनांक ८ एप्रिल २०२२
९. कृषि, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे पत्र, FN० १७-२/२०२२ RFS-III दिनांक ५.४.२०२२.

उपरोक्त संदर्भ क्र. ४ नुसार केंद्र पुरस्कृत सूक्ष्म सिंचन योजना राबविण्यासाठी केंद्र शासनाने कार्यात्मक मार्गदर्शक सूचना सन २०२१ (Operational Guidelines) निर्गमित केलेल्या आहेत. (सदर सुचना <https://pmksy.gov.in/micro-irrigation/Guideline.aspx> संकेतस्थळावर उपलब्ध आहेत).

संदर्भ क्र.१ ते ९ मध्ये नमूद शासन निर्णय/परिपत्रकातील मार्गदर्शक सुचनांनुसार योजनेची अंमलबजावणी करावयाची आहे. सन २०२१-२२ पर्यंत सुक्ष्म सिंचन योजना प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना प्रती थेंब अधिक पिक योजना या नावाने राबविण्यात येत होती. संदर्भ क्र.९ नुसार सन २०२२-२३ पासून राष्ट्रीय कृषि विकास योजना - प्रति थेंब अधिक पिक या नावाने योजना अंमलबजावणी करावयाचे शासननिर्देश आहेत.

संदर्भ क्र. २ चे शासनपरीपत्रकान्वये सन २०२०-२१ पासून कृषि विभागाच्या प्रमुख योजनांची अंमलबजावणी महाडीबीटी पोर्टलद्वारे करण्यात येत असून या पोर्टलमध्ये प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना प्रती थेंब अधिक पिक योजनेचा समावेश आहे. योजना अंमलबजावणीचे अनुषंगाने करावयाच्या कार्यवाहीबाबत सुचना पुढीलप्रमाणे कळविण्यात येत असून महाडीबीटी पोर्टलवर अर्ज करण्यापासून ते अनुदान अदायगी पर्यंतचा वर्क फ्लो परीशिष्ट १ नुसार सहपत्रित करण्यात आला आहे.

१. योजनेची व्याप्ती व अंमलबजावणी -योजना अंमलबजावणी राज्यातील संपूर्ण ३४ जिल्ह्यात करण्यात यावी.

२.१ लाभार्थी पात्रता :-खालील अटींची पूर्तता करणारे शेतकरी योजनेचा लाभ घेण्यास पात्र असतील

१. शेतकऱ्यांच्या नावे मालकी हक्काचा ७/१२ व ८-अ उतारा असावा.
२. सूक्ष्म सिंचन घटकाचा लाभ घेणाऱ्या शेतकऱ्याकडे सिंचनाची सुविधा उपलब्ध असावी व त्याची नोंद ७/१२ उतार्यावर असावी. ७/१२ उतार्यावर सिंचनाच्या सुविधेबाबतची नोंद नसल्यास विहिर,शेततळे इत्यादी बाबत शेतकऱ्याकडून स्वयं घोषणापत्र देण्यात यावे.

२.२ लाभ क्षेत्र मर्यादा- पात्र शेतकऱ्यांस जास्तीत जास्त ५ हेक्टर क्षेत्राच्या मर्यादेत लाभ देण्यात यावा

- **E Thibak Legacy Data -** शेतकऱ्यांने एखादा क्षेत्रावर यापुर्वी सूक्ष्म सिंचनासाठी अनुदानाचा लाभ घेतला असेल तर त्याच क्षेत्रावर ७ वर्षांच्या कालावधीनंतर **राष्ट्रीय कृषि विकास योजना - प्रति थेंब अधिक पिक (सूक्ष्म सिंचन)** योजनेंतर्गत अनुदानाचा लाभ अनुज्ञेय राहिल. याबाबतची खातरजमा करण्याची संपूर्ण जबाबदारी तालुका कृषि अधिकारी यांची राहिल. याकरीता मागील सात वर्षात लाभ घेतलेल्या लाभार्थ्यांचा ई टिबक प्रणालीतील डेटा (E Thibak Legacy Data) तालुका कृषि अधिकारी, मंडळ कृषि अधिकारी, कृषी पर्यवेक्षक आणि कृषि सहायक यांचे लाग इन मध्ये महाडीबीटी पोर्टलवर उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. तसेच सन २०२०-२१ व त्यानंतर लाभ घेतलेल्या लाभार्थ्यांची माहिती महाडीबीटी प्रणालीतील Benefit History यातील उपलब्ध डेटा मधुन खात्री करावी.

सदर क्षेत्रावर सात वर्षांच्या कालावधीत अनुदानाचा दुबार लाभ घेतला नसल्याबाबतचे "लेखी निवेदन" शेतकऱ्याकडून आनलाईन अपलोड केल्याबाबतची खात्री करावी. (परीशिष्ट ७) . तसेच इतर कोणत्याही केंद्र किंवा राज्य योजनेंतर्गत मागील सात वर्षात सूक्ष्म सिंचन संचाकरीता लाभ घेतला नाही इत्यादी व इतर सर्व अनुषंगिक बाबी तपासाव्यात.

३ अनुदान मर्यादा -केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार योजनेंतर्गत प्रति थेंब अधिक पिक सूक्ष्म सिंचन घटकांतर्गत केंद्र हिस्सा ६० टक्के आणि राज्य हिस्सा ४० टक्के याप्रमाणे लाभार्थ्यांना देय असलेले अनुदान खालीलप्रमाणे असेल.

अ.क्र.	शेतकरी वर्गवारी	अनुदान मर्यादा
१.	अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकरी	अनुज्ञेय खर्चाच्या ५५ % अथवा प्रत्यक्ष झालेल्या खर्चाच्या ५५ % यापैकी कमी असेल ते.
२.	इतर शेतकरी	अनुज्ञेय खर्चाच्या ४५ % अथवा प्रत्यक्ष झालेल्या खर्चाच्या ४५ % यापैकी कमी असेल ते.

४. अर्जदारांची नोंदणी व आधार प्रमाणीकरण:

सर्व इच्छुक शेतकऱ्यांना महा-डीबीटी पोर्टलच्या संकेतस्थळावर जाऊन स्वतःची नोंदणी करावी लागेल आणि आपल्या आधार क्रमांकाचे प्रमाणीकरण करणे बंधनकारक आहे तथापी, सदर प्रक्रिया शेतकऱ्यांना एकदाच करावी लागणार आहे.

४.१ संकेतस्थळ- महा-डीबीटी पोर्टलचे <https://mahadbtmahait.gov.in/> हे संकेतस्थळ आहे. या संकेतस्थळावरील "शेतकरी योजना" हा पर्याय निवडावा.

४.२ अर्जदार नोंदणी- अर्जदारांनी प्रथमतः वापरकर्त्याचे नाव (User name) व संकेतशब्द (Password) तयार करून घ्यावा व आपले खाते उघडावे. महा-डीबीटी पोर्टलवर अर्ज करण्याबाबत सविस्तर माहिती User manual द्वारे दिली असून ते पोर्टलवर माहितीस्तव ठेवण्यात आलेले आहे.

४.३ अर्ज शुल्क:

अर्ज सादर करतेवेळी शेतकऱ्यांनी रु. २०/- शुल्क व रु. ३.६०/- जी.एस.टी. मिळून एकूण रु.२३.६०/- शुल्क ऑनलाईन भरावयाचे आहे तदनंतर, महा-आयटी महामंडळाकडे शेतकऱ्यांचा अर्ज पुढील प्रक्रीयेकरिता पाठविला जाईल.

४.४ अर्जदारास विशेष सुचना

- अर्जदाराने अर्ज करतांना ७/१२, ८ अ नुसार क्षेत्र, सर्व्हे नंबर, गावाचे नाव इत्यादी सर्व माहिती अचुक भरावी. अर्ज भरतांना चुकीची माहिती भरल्यास अर्ज रद्द होणार असल्याने शेतकऱ्यांनी सदर माहिती काळजीपूर्वक भरावी.
- ठिबक/मिनी स्प्रींकलर/मायक्रो स्प्रींकलर या प्रकारच्या सिंचन प्रकारांकरीता आनलाईन अर्ज करतेवेळी पिकाचे अंतराचे परीमाण "मीटर" मध्ये देण्यात आले असून, उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या अंतरापैकी अंतर निवडावे.
- अर्जदाराने अर्जात नमुद केलेल्या माहितीनुसार पुर्वसंमती रक्कमेच्या मर्यादेत अनुदान देय राहणार असल्याने अर्जामध्ये अचुक माहिती भरावी.

५. संगणकीय सोडत:

शेतकऱ्यांनी अर्ज केलेल्या विविध बाबींची महाडीबीटी पोर्टलवरील तालुका पातळीवर संगणकीय सोडत काढण्यात येईल तथापि ज्या घटकांसाठी/प्रवर्गासाठी तालुका स्तरावर पुरेसा आर्थिक लक्षांक उपलब्ध होणार नाही त्यासाठी जिल्हा स्तरावर संगणकीय सोडत काढण्यात येईल.

संगणकीय सोडतीत निवड झालेल्या शेतकऱ्यांना त्यांच्या मोबाईल क्रमांकावर लघु संदेशाद्वारे (SMS) त्यांच्या निवडीबाबत अवगत करण्यात येईल.

६. कागदपत्रे अपलोड करणे:

६.१ संगणकीय सोडतीत निवड झालेल्या शेतकऱ्यांना त्यांची ज्या बाबीसाठी निवड झाली असेल त्यासंबंधीची आवश्यक कागदपत्रे महा-डीबीटी पोर्टलवर सादर (Upload) करण्याबाबत त्यांच्या मोबाईल क्रमांकावर लघु संदेशाद्वारे (SMS) कळविण्यात येईल.

६.२ शेतकऱ्यांना सोडतीमध्ये निवड झाल्यानंतर लघु संदेशामध्ये नमुदप्रमाणे कागदपत्रे अपलोड करणेकरीता ७ दिवसांची मुदत देण्यात आली आहे. या मुदतीत कागदपत्रे अपलोड न केल्यास त्यांना मोबाईलद्वारे लघुसंदेश पाठवून आणखी ०३ दिवसांची मुदत दिली जाईल आणि या मुदतीत जे शेतकरी कागदपत्र अपलोड करणार नाहीत त्यांचे अर्ज रद्द करण्यात येईल.

६.३ सोडतीनंतर महा-डीबीटी पोर्टलवर अपलोड करावयाची कागदपत्रे -

१. ७/१२ उतारा (मालकी हक्क तपासणेसाठी)
२. ८ - अ उतारा (एकुण क्षेत्राच्या माहीतीसाठी व एकापेक्षा अनेक गावात जमीन असल्यास)
३. सामाईक क्षेत्र असलेल्या लाभार्थी शेतकऱ्याने इतर खातेदारांचे सहमती पत्र सादर करणे बंधनकारक असून ते साध्या कागदावर घेण्यात यावे. (परिशिष्ट १९)
४. लाभार्थी/संस्था यांना शेतजमीन भाडेतत्वावर घेऊन सूक्ष्म सिंचन योजनेचा लाभ घ्यावयाचा असल्यास, मालकी हक्क असलेला ७/१२, ८ अ आणि लाभार्थ्याने अर्ज मंजूर झाल्याच्या दिनांकापासून सात वर्षासाठी शेतमालकासोबत केलेल्या नोंदणीकृत कराराची प्रत.
५. सूक्ष्म सिंचन घटकाचा लाभ घेणाऱ्या शेतकऱ्याकडे ७/१२ उतान्यावर सिंचनाच्या सुविधेबाबतची नोंद नसल्यास विहिर, शेततळे इत्यादी बाबत साध्या कागदावर स्वयं घोषणापत्र . (परिशिष्ट ७)

७. अर्जाची/कागदपत्राची छाननी , पुर्वसंमती प्रदान करणे

७.१ कृषि सहायक

संगणकीय सोडतीत निवड झालेल्या अर्जाची व कागदपत्रांची छाननी कृषि सहायक यांचे स्तरावर करण्यात येईल. छाननी अंती पात्र ठरलेल्या शेतकऱ्यांना

पुर्वसंमती देण्यासाठी तालुका कृषि अधिकारी यांचेकडे आनलाईन शिफारस करतील. तसेच ज्या शेतक-यांचे कागदपत्रांची पुर्तता होत नसेल अशा शेतक-यांचे प्रस्ताव पुन्हा शेतक-यांच्या लॉग इन अकाउंटमध्ये परत पाठवतील (Sent Back) याबाबत शेतक-यांना त्यांच्या मोबाईल क्रमांकावर लघु संदेशाद्वारे (SMS) अवगत करण्यात येईल.

तसेच ज्या अर्जांच्या त्रुटीची पुर्तता होऊ शकत नाही अशा अपात्र ठरलेल्या शेतक-यांचे प्रस्ताव रद्द (Reject) करणेबाबत कृषि सहायक शोरामध्ये नमुद करुन तालुका कृषि अधिकारी यांना शिफारस करतील.

७.२ तालुका कृषि अधिकारी

कृषि सहायक यांचेकडुन शिफारस झालेल्या प्रस्तावांतील कागदपत्रांची व अर्जांची छाननी तालुका कृषि अधिकारी स्तरावर कार्यालयातील कृषि अधिकारी यांचेमार्फत करण्यात येईल. मात्र अंतिम जबाबदारी तालुका कृषि अधिकारी यांची राहिल. छाननी करतांना मागील सात वर्षात पाच हेक्टर च्या मर्यादेत लाभ घेतलेल्या क्षेत्राची पडताळणी Legacy Data वरुन करावी. सर्व बाबींची खात्री करुनच पुर्वसंमती देण्यात यावी.

छाननी अंती पात्र ठरलेल्या शेतक-यांना तालुका कृषि अधिकारी संगणकीय प्रणालीद्वारे पुर्व-संमती प्रदान करतील. पुर्वसंमती आदेश शेतक-यांना त्यांच्या महा-डीबीटी पोर्टलवरील खात्यामध्ये (लॉग इन) उपलब्ध होतील. तसेच ज्या शेतक-यांचे अर्ज/ कागदपत्रांची पुर्तता झाली नसेल यास्तव पुर्ततेअभावी पुर्वसंमती देता येणार नसेल असे प्रस्ताव कृषि सहायक यांना पुन्हा छाननीसाठी (Sent Back) परत पाठवतील. तसेच कागदपत्रांची पुर्तता होत नसल्यास तालुका कृषि अधिकारी असे अर्ज रद्द (Reject) करतील. वरील प्रक्रीयेबाबत शेतक-यांना त्यांच्या मोबाईल क्रमांकावर लघु संदेशाद्वारे (SMS) अवगत करण्यात येईल.

त्रुटीचे पुर्ततेसाठी शेतक-यांना परत पाठविलेल्या प्रकरणांसाठी कालमर्यादा ही फक्त ७ दिवसांची राहिल. सदर कालावधीत लाभार्थीने त्रुटीची पुर्तता न केल्यास असे प्रस्ताव Sent Back केल्यापासुन ०७ दिवसानंतर तालुकास्तरावरुन रद्द करण्यात येतील.

सोडत निघाल्यानंतर संगणकीय प्रणालीमध्ये प्राप्त अर्जामधील तपशिल तपासुन संगणकीय प्रणालीद्वारे आर्थिक लक्षांकाच्या मर्यादेत पुर्वसंमती देण्यात यावी.

८.सुक्ष्म सिंचन संच खरेदी करणे व देयक सादर करणे

८.१ अर्जदार शेतकरी

कृषि विभागाने पुर्व-संमती आदेशाद्वारे मंजूर केलेल्या घटकांची शेतक-यांनी ३० दिवसांच्या कालावधीत सुक्ष्म सिंचन संच उभारणी करुन देयक अपलोड करणे बंधनकारक असेल. मंजूर केलेल्या बाबींपैकी ठिबक सिंचन संच व तुषार सिंचन संच या घटकांची खरेदी करावयाची असेल अथवा शेतावर उभारणी / स्थापना करावयाची

असेल, त्या बाबींची शेतकऱ्यांनी कृषि आयुक्तालय स्तरावरील नोंदणीकृत उत्पादक कंपनीचे अधिनस्त जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयात नोंदणी झालेल्या वितरकाकडून त्यांच्या पसंतीने सुक्ष्म सिंचन संच साहित्य खरेदी करावे.

शेतकरी व कंपनीचे तांत्रिक प्रतिनिधीसमवेत स्थळ पाहणी करावी. शेतकऱ्यांने दिलेला पाणी परिक्षण अहवाल, पाणी उपलब्धता, डिझेल/ विद्युत् मोटारीची क्षमता, मातीचा प्रकार, घ्यावयाचे पीक, जमीनीचा चढउतार, पाण्याच्या सुविधेपासुन प्रस्तावित ठिबक/तुषार सिंचन संचाचे अंतर इ. माहितीच्या आधारे व प्रत्यक्ष पाहाणी करुन कंपनी प्रतिनिधी यांनी आराखडा तयार करावा. शेतकऱ्याने कंपनीच्या तांत्रिक प्रतिनिधी मार्फत दिलेला आराखडा व डिझाईन नुसार वितरकाकडून साहित्य घेऊन संचाची उभारणी करुन घ्यावी. ठिबक सिंचन संच व्यवस्थित चालण्याच्या दृष्टीने वरील आराखडा तांत्रिकदृष्ट्या योग्य आहे अशा कंपनी प्रतिनिधीची सही असलेल्या प्रमाणपत्रासह आराखडा देखील शेतकऱ्याने घ्यावा. तसेच वितरकाकडून घेतलेल्या सुक्ष्म सिंचन साहित्याचे देयक कंपनी प्रतिनिधी यांच्या प्रतिस्वाक्षरीसह (जी.एस.टी. क्रमांकासह) छायांकित प्रत (Scan Copy) व आराखड्याची छायांकित प्रत महा-डीबीटी पोर्टलवर सादर (Upload) करावी. तसेच देयकाची एक प्रत शेतकऱ्याने स्वतःजवळ जतन करावी.

शेतकऱ्यांना पुर्वसंमती प्राप्त झाल्यानंतर देयक अपलोड करणेकरिता २५ दिवसांची मुदत देण्यात येईल. या मुदतीत देयक अपलोड न केल्यास त्यांना मोबाईलद्वारे लघुसंदेश पाठवुन आणखी ०५ दिवसांची मुदत दिली जाईल आणि या मुदतीत जे शेतकरी देयक,संच आराखडा व हमीपत्र अपलोड करणार नाहीत त्यांचे अर्ज रद्द करण्यात येईल.

सुक्ष्म सिंचन संच बसविण्यापुर्वी शेतकऱ्याने त्यांच्या पसंतीनुसार निवडलेल्या उत्पादक कंपनी किंवा त्यांचे प्रतिनिधीबरोबर साध्या कागदावर करार करणे आवश्यक आहे. (विहित नमुना परिशिष्ट १६ मध्ये सहपत्रित केला आहे.)

पुर्वसंमती न घेता शेतकऱ्याने सुक्ष्म सिंचन संचाची उभारणी करुन अनुदानासाठीचा प्रस्ताव सादर केला असेल तर अशा शेतकऱ्यांना अनुदान देण्याची जबाबदारी शासनाची असणार नाही.

संच खरेदी केल्यानंतर महाडीबीटी पोर्टलवर अपलोड करावयाची कागदपत्रे

१. कंपनी प्रतिनिधीने तयार केलेला सुक्ष्म सिंचन संच आराखडा व प्रमाणपत्र (परिशिष्ट ६)
२. शेतकऱ्याचे हमीपत्र (विहित नमुना सोबत परिशिष्ट ७ मध्ये सहपत्रित केला आहे.)
३. देयकाची मुळ प्रत (टॅक्स ईन्व्हाईस)

९. देयक छाननी, मोका तपासणी व जिओटॅगिंग करणे -

९.१ कृषि पर्यवेक्षक - कृषि पर्यवेक्षक हे देयक व आराखडा यांची छानणी करतील तसेच प्रत्यक्ष क्षेत्रिय मोका तपासणी करुन अहवाल पोर्टलवर नोंदवतील. छाननी अंती पात्र ठरलेल्या शेतकऱ्यांचे अर्ज मंडळ कृषि अधिकारी यांचे स्तरावर शिफारस करतील. ज्या शेतकऱ्यांचे देयक, संच आराखड्यामध्ये त्रुटी आढळुन आल्यास,

देयक अपलोड करतांना चुकीची माहिती भरल्यास असे अर्ज देयकासह संबंधीत शेतक-यांच्या लॉग इन अकाउंटमध्ये पुर्ततेसाठी परत (Sent Back) पाठवतील. याबाबत शेतक-यांना त्यांच्या मोबाईल क्रमांकावर लघु संदेशाद्वारे (SMS) अवगत करण्यात येईल. तसेच ज्या अर्जांच्या त्रुटीची पुर्तता होऊ शकत नाही अशा अपात्र ठरलेल्या शेतक-यांचे प्रस्ताव रद्द करणेबाबत कृषि पर्यवेक्षक शोरामध्ये नमुद करून मंडळ कृषि अधिकारी यांना शिफारस करतील.

९.१.१ कृषि पर्यवेक्षकांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील १०० टक्के प्रस्तावांची मोका तपासणी करावयाची आहे. ही तपासणी करत असतांना लाभार्थ्यांनी सादर केलेल्या ७/१२ वरील सर्व्हे नंबर नुसार संच बसविले असल्याची खात्री करून तपासणी करावी.

९.१.२ कृषि पर्यवेक्षक यांनी परिशिष्ट २ (टिबक संच) / परिशिष्ट ३ (तुषार संच) प्रमाणे मोका तपासणी अहवालामध्ये नोंदी घ्याव्यात. त्याआधारे ई-टिबक प्रणालीवरील फार्मवर नोंद करून जनरेट झालेला पीडीएफ अहवाल तसेच परिशिष्ट २ / परिशिष्ट ३ देखील महाडीबीटी पोर्टलवर अपलोड करावा. तसेच परिशिष्ट २/ परिशिष्ट ३ कार्यालयात जतन करावेत.

तदनंतर महाडीबीटी पोर्टलवरील मोका तपासणी अहवालातील सर्व नोंदी भरलेनंतर Recommended Amount ही Autocalculated करून देण्याची सुविधा देण्यात आली असून त्यानुसार अनुदानाची शिफारस करण्यात यावी.

९.१.३ शेतक-यांनी आनलाईन देयक अपलोड केल्यानंतर कृषि पर्यवेक्षकांनी १० दिवसांच्या कालावधीत प्रत्यक्ष मोका तपासणी करून महा-डीबीटी पोर्टलवर अहवाल नोंदवावयाचा आहे.

९.१.४ कृषि पर्यवेक्षकांनी मोका तपासणी बरोबरच महाडीबीटी पोर्टल निगडीत मोबाईल ॲपद्वारे प्राधान्याने भौगोलिक स्थानांकन (Geo tagging) करावे. तसेच शेतकरी / शेतकरी प्रतिनिधी समवेत संचाचे अक्षांश / रेखांश सह फोटो काढून अपलोड करणे अनिवार्य राहिल.

महाडीबीटी मोबाईल ॲप केंद्र शासनाचे भुवन ॲप दोन्ही ॲप द्वारे भौगोलिक स्थानांकन करणे अनिवार्य आहे.

९.१.५ केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनांमधील परिच्छेद ८.४ मध्ये नमुद केल्यानुसार Annexure-IV a ते Annexure- IV g , मध्ये ०.२० हेक्टर ते ५.०० हेक्टर क्षेत्रा पर्यंतच्या Indicative Bill of Quantities (An indicative list of system components required for installing a drip irrigation system) टिबक सिंचन संचाकरीता तसेच Annexure- V ते Annexure- VIII तुषार सिंचन संचाकरीता साहित्याचे परीमाण व स्पेसिफिकेशन देण्यात आले आहेत. तथापी केंद्र शासन मार्गदर्शक सुचना सन २०२१ मुद्दा क्र. १३.१ नुसार Annexure-IV a ते Annexure- IV g, तसेच Annexure- V ते Annexure- VIII मधील साहित्य हे दिशादर्शक असून शेतपरीस्थिती, सुक्ष्म सिंचन आराखडा, कृषि हवामान परीस्थिती इत्यादी नुसार परीमाण व स्पेसिफिकेशन मध्ये बदल होऊ शकतो. मात्र अनुदान परीगणना करतांना केंद्र शासन मार्गदर्शक सुचना मुद्दा क्र. ८.१ मधील नमुद संच उभारणी खर्च मर्यादा लागू राहिल.

९.१.६ मोका तपासणी अहवाल महाडीबीटी पोर्टलवर पुर्णपणे नोंदविल्यानंतर मंडळ कृषि अधिकारी यांना छाननीकरीता महाडीबीटी आज्ञावलीमधुन शिफारस करावे. प्रत्यक्षात संच बसविलेले नसतांना अथवा विहित मापदंडापेक्षा जास्त अनुदानाची शिफारस केल्यास संबंधीत कृषि पर्यवेक्षक वसुलीस जबाबदार राहिल.

९.१.७ ठिबक सिंचन संच आणि तुषार सिंचन संच यांचे मुख्य घटकांचे बीआयएस नंबर, सीएमएल नंबर, बॅच नंबर अहवालात नोंदविणे अनिवार्य आहे. कृषि पर्यवेक्षकांनी मोका तपासणीच्या वेळी संचाचे घटकावर प्रत्यक्ष पाहुन खात्री करावी व त्याची नोंद मोका तपासणी अहवालात घ्यावी.

९.१.८ बिआयएस मान्यताप्राप्त असलेल्या घटकांचे उत्पादक कंपनीनिहाय सीएमएल नंबरचा तक्ता मोका तपासणी अहवाल पोर्टलवर उपलब्ध करुन देण्यात आला आहे. प्रत्यक्ष मोका तपासणी करतांना सदर तक्त्यातील नमुद सीएमएल नंबर नुसार पडताळणी करावी.

९.२ मंडळ कृषि अधिकारी

९.२.१ कृषि पर्यवेक्षक यांनी शिफारस केलेल्या प्रस्तावांची मंडळ कृषि अधिकारी हे मुख्यतः खालील बाबींची छानणी करतील.

अ) मोका तपासणी अहवाल

आ) शेतक-याने अपलोड केलेले देयक

इ) सुक्ष्म सिंचन संच आराखडा.

ई) शेतक-याचे हमीपत्र.

कृषि पर्यवेक्षक यांनी शिफारस केलेल्या व छाननी अंती पात्र ठरलेल्या शेतक-यांच्या प्रस्तावांची अनुदान परीगणना निकषानुसार असल्याची खात्री करुन तालुका कृषि अधिकारी यांचे स्तरावर शिफारस करतील. ज्या शेतक-यांचे देयक, संच आराखड्यामध्ये त्रुटी आढळुन आल्यास, देयक अपलोड करतांना चुकीची माहिती भरल्यास असे अर्ज देयकासह संबंधीत कृषि पर्यवेक्षकाचे लॉगईन अकाउंटमध्ये पुर्ततेसाठी परत (Sent Back) पाठवतील. ज्या अर्जांच्या त्रुटीची पुर्तता होऊ शकत नाही अशा अपात्र ठरलेल्या शेतक-यांचे प्रस्ताव मंडळ कृषि अधिकारी रद्द (Reject) करतील. रद्द करण्यात आलेल्या प्रकरणांची यादी कारणासह कार्यालयात जतन करण्यात यावी. वरील प्रक्रीयेबाबत शेतक-यांना त्यांच्या मोबाईल क्रमांकावर लघु संदेशाद्वारे (SMS) अवगत करण्यात येईल.

९.३ तालुका कृषि अधिकारी

मंडळ कृषि अधिकारी स्तरावरुन शिफारस झालेले प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर देयक व मोका तपासणी अहवालाची छाननी तालुका कृषि अधिकारी कार्यालयातील कृषि अधिकारी यांचेमार्फत अनुदान मंजुर करुन शिफारस करावी. मात्र याची अंतिम जबाबदारी तालुका कृषि अधिकारी यांची राहिल. ज्या प्रस्तावांची पुर्तता होत नसेल अशा शेतक-यांचे प्रस्ताव मंडळ कृषि अधिकारी यांना पुन्हा छाननीसाठी परत (Sent Back) पाठवतील. तसेच कागदपत्रांची पुर्तता होत नसल्याची त्यांची

खात्री झाल्यास तालुका कृषि अधिकारी असे अर्ज आज्ञावलीद्वारे रद्द (Reject) करतील. वरील प्रक्रीयेबाबत शेतकऱ्यांना त्यांच्या मोबाईल क्रमांकावर लघु संदेशाद्वारे (SMS) अवगत करण्यात येईल.

त्रुटीचे पुर्ततेसाठी शेतकऱ्यांना परत पाठविलेल्या प्रकरणांसाठी कालमर्यादा ही फक्त ७ दिवसांची राहिल. सदर कालावधीत लाभार्थीने त्रुटीची पुर्तता न केल्यास असे प्रस्ताव Sent Back केल्यापासून ०७ दिवसानंतर तालुकास्तरावरून रद्द करण्यात येतील

१०. अनुदान मंजूरी

तालुका कृषि अधिकारी

छाननी अंती पात्र ठरलेल्या शेतकऱ्यांना अनुदान शिफारस करतांना शेतकऱ्यांच्या देयकाची मोका तपासणी रक्कम (Total Cost (spot Verification) As per Bill invoice (जीएसटी रक्कम वगळून) आणि (Total Indicative Cost) मार्गदर्शक सुचनेतील मापदंडाप्रमाणे निश्चित झालेली रक्कम यापैकी सर्वात सर्वात कमी रक्कम System Calculated Amount (पुर्वसंमती रकमेच्या) च्या मर्यादेत अनुदानासाठी मंजुर करून जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचेस्तरावर शिफारशीसह सादर करतील.

११. लाभार्थी शेतकऱ्यांना अनुदान वितरण-

अ. कृषि आयुक्तालय स्तर

केंद्र शासनाने विहित केलेल्या सुचनानुसार सुधारीत कार्यपध्दतीचा अवलंब करण्याकरीता एकमेव समन्वय यंत्रणा (Single Nodal Agency) म्हणुन मा.आयुक्त कृषि, यांना घोषित करण्यात आले आहे व समन्वय अधिकारी (Nodal Officer) म्हणुन कृषि उपसंचालक फलो-४ राहतील. तसेच खर्चावर नियंत्रण करण्यासाठी मा. आयुक्त कृषि यांना प्राधिकृत करण्यात आले आहे. योजनेअंतर्गत मंजुर केलेला निधी आहरीत व संवितरीत करण्यासाठी कृषि आयुक्तालय स्तरावर सहाय्यक संचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, यांना प्राधिकृत करण्यात आले आहे.

ब. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी स्तर

सुधारीत कार्यपध्दतीचा अवलंब करण्याकरीता अंमलंबजावणी यंत्रणा (IA) म्हणुन जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना घोषित करण्यात आले आहे. प्रत्येक जिल्हयास वेळोवेळी निश्चित केलेल्या निधी मर्यादा (Drawing limits) एकमेव समन्वय यंत्रणा (SNA) खात्यामधुन विहित करण्यात येईल. तालुका कृषि अधिकारी यांचेकडून अनुदानाची परिगणना केलेल्या प्रस्तावास जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचे स्तरावरून SNA खात्याशी मॅपिंग करण्यात आलेल्या जिल्हा स्तरावरील Child Account मधुन लाभार्थ्यांच्या बँक खात्यात अनुदान वितरीत केले जाईल.

१२. बील इन्व्हाईस (Bill Invoice), संच आराखडा व लाभार्थी

स्वयंघोषणापत्र तपासणीच्या सर्वसाधारण बाबी

देयक छाननी करतांना अधिकारी/कर्मचारी यांनी खालील बाबी तपासाव्यात.

१२.१ बिल इन्व्हाईस

(अ) सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादक कंपनीने सादर केलेले व कृषि विभागाने मान्यता दिलेले किंवा त्यापेक्षा कमी दर असल्याची खात्री करावी.

(ब) ठिबक सिंचन संचाकरीता लॅटरल, इनलाईन, इमिटर, फिल्टर, पीव्हीसी/एचडीपीई पाईप, व्हॅन्चुरी, सॅन्ड फिल्टर, हायड्रोसायकलोन फिल्टर, फर्टीलायझर टँक या घटकाचा तसेच तुषार सिंचन संचाकरीता एचडीपीई पाईप, या प्रमुख घटकांचा बॅच नंबर देयकावर असल्याची खात्री करावी.

(क) बिल इन्व्हाईस संबंधित कंपनीचे असावे, ते जर कंपनीने नेमलेल्या अधिकृत वितरकाचे असेल तर त्या बिलावर अधिकृत कंपनी प्रतिनिधीची स्वाक्षरी, नाव व कंपनीचे सील/शिक्का असावा. तसेच देयकावर संबंधित वितरकाचा जीएसटीएन क्रमांक नमुद असावा.

(ड) शासनाने निर्धारित केलेल्या विविध लॅटरल अंतरासाठी निश्चित केलेल्या संच उभारणी खर्च मर्यादेपेक्षा कमी किंमतीचे बील असेल, तर घटकांची खात्री करुन बिलाच्या रक्कमेवर अनुदानाची परिगणना करावी. मात्र विविध लॅटरल अंतरासाठी निश्चित केलेल्या संच उभारणी खर्च मर्यादेपेक्षा जास्त किंमतीचे बील असेल, तर घटकांची खात्री करुन संबंधित लॅटरल अंतरासाठी शासनाने निर्धारित केलेल्या संच उभारणी खर्च मर्यादा रक्कमेवर अनुदान परिगणना करावी. कोणत्याही परिस्थितीत जास्तीचे अनुदान अदा होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

१२.२ सुक्ष्म सिंचन आराखडा

अ) सुक्ष्म सिंचन आराखडा तांत्रिकदृष्ट्या योग्य व आर्थिकदृष्ट्या किफायतशिर असल्याचे प्रमाणपत्र (परीशिष्ट-६) कंपनीचे तांत्रिक प्रतिनिधीनी (Technical Representative) त्यांचे नांव, स्वाक्षरी व कंपनीच्या शिक्क्यासह असल्याची खात्री करावी.

आ) तांत्रिक प्रतिनिधीचे नांव, नमुना स्वाक्षरी, कंपनी शिक्क्याचा तपशील जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयाने उपलब्ध करुन दिलेल्या नमुन्याप्रमाणे असल्याची खात्री करुनच कृषि पर्यवेक्षक व तालुका कृषि अधिकारी यांनी अनुदानासाठी शिफारस करावी.

१२.३ लाभार्थी स्वयंघोषणापत्र- परीशिष्ट ७ शेतक-याच्या स्वाक्षरीसह सादर केल्याची खात्री करावी.

१३ सर्वसाधारण सुचना

१३.१ तालुका कृषि अधिकारी-

वितरक / विक्रेत्यांनी विहित परीशिष्ट-५(क), परीशिष्ट-५(ड) आणि परीशिष्ट-५(इ) मधिल त्रैमासिक अहवाल तिमाही संपल्यांतरच्या १० तारखेपर्यंत तालुका कृषि अधिकारी

कार्यालयास सादर केलेल्या माहितीनुसार साठा नोंदवहीसोबत तुलना करुन सर्व बाबी प्रमाणित आढळल्यास तसे नमुद करुन जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना दि. २० तारखेपर्यंत सादर करावे.

१३.२ उपविभागीय कृषि अधिकारी -

- मार्गदर्शक सुचनांप्रमाणे उपविभाग स्तरावरुन योजना अंमलबजावणीचे सनियंत्रण करणे.
- अधिनस्त तालुका कृषि अधिका-यांचे क्षेत्रिय तपासणी बाबत सनियंत्रण करणे.

१३.३ जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी -

१. सदर योजनेस विविध माध्यमांद्वारे व्यापक प्रसिद्धी देण्यात यावी.
२. जिल्हा पातळीवरील अंमलबजावणी यंत्रणेने अनुदानाचे वितरणास विलंब होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
३. कृषि आयुक्तालयस्तरावरुन नोंदणी आणि नुतणीकरण देण्यात आलेल्या उत्पादकांचे नविन वितरक नेमले असतील अशा सर्व वितरकांना संबंधीत जिल्हा स्तरावर विहित अटी शर्तीच्या अधीन राहुन ई-टिबक आज्ञावलीद्वारे नोंदणी देण्यात यावी.
४. महा-डीबीटी पोर्टलद्वारे ठरवून दिलेल्या कालमर्यादेनुसार योजना अंमलबजावणीचे सनियंत्रण करावे.
५. नोंदणीकृत उत्पादक कंपनी व वितरकांनी सादर केलेल्या परिशिष्ट ५ -अ, परिशिष्ट ५ -ब परिशिष्ट-५(क), परिशिष्ट-५(ड) आणि परिशिष्ट-५(इ) मधील माहिती प्रत्येक तीन महीन्यांनंतर जिल्हा स्तरावर पडताळणी करावी. नोंदणीकृत विक्रेते यांचेकडील साठा नोंदवही विहित नमुना परीशिष्ट क्र. १७ नुसार पुर्ण केलेबाबत तसेच तपासणी केल्याचा त्रैमासिक अहवाल तालुका कृषि अधिकारी यांचेकडुन प्राप्त करुन त्याप्रमाणे पडताळणी करावी. ज्या वितरकांच्या बाबतीत तफावत आढळुन येईल त्यांच्याकडुन लेखी खुलासा घेऊन दोषी वितरकांवर दंडात्मक कार्यवाही करावी. सदर त्रैमासिक अहवाल विभागीय कृषि सहसंचालक यांना सादर करावा.
६. केंद्र/राज्य/महालेखापाल यांच्या लेखापरिक्षण अहवालातील लेखा आक्षेपांची विहित मुदतीत पुर्तता करण्याची जबाबदारी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांची राहिल.
७. शासनाने/ कृषि विभागाने ठरवून दिलेले भौतिक लक्षांकानुसार जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयातील कृषि उपसंचालक यांचे अधिनस्त स्थापित चमुने नमुने काढुन तपासणीसाठी पाठवावे. ज्या सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादकांना योजनेंतर्गत कामे करण्यास मान्यता दिलेली आहे अशा उत्पादकांच्या कारखाना ते शेतकऱ्यांच्या शेतावर प्रत्यक्षात बसविलेले संच या साखळीमधून रॅन्डम पद्धतीने नमुने घ्यावेत
८. जिल्हयातील सुक्ष्म सिंचन कार्यक्रम अंमलबजावणीबाबत भौतिक व आर्थिक सनियंत्रण करणे.

९. जिल्हयाला उपलब्ध करुन देण्यात आलेल्या आर्थिक लक्षांकाच्या मर्यादेत तालुका कृषि अधिकारी यांना आर्थिक लक्षांक वितरण करण्यात यावे. त्यानुसार तालुका कृषि अधिकारी यांचेमार्फत सुक्ष्म सिंचन संचांना पुर्वसंमती देण्यात यावी. कोणत्याही परिस्थितीत जास्त रकमेच्या प्रस्तावांना मान्यता देवून अतिरिक्त दायित्व निर्माण होणार नाही याबाबत वेळोवेळी अवलोकन करुन योजना अंमलबजावणीबाबत संनियंत्रण करावे.
१०. तालुका कृषि अधिकारी यांचेकडून अनुदानाची परिगणना करुन शिफारस केलेल्या प्रस्तावास जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचे स्तरावरुन लाभार्थ्यांच्या बँक खात्यात अनुदान अदायगी करण्यात यावी.
११. जिल्हा स्तरावरील वितरक नोंदणी करीता खालीलप्रमाणे कागदपत्रे घेण्यात यावे.
वितरक नोंदणी आर्थिक वर्षाकरीता लागु राहिल.

 १. विहित प्रपत्रातील पुर्ण भरलेला वितरक नोंदणी अर्ज (फोटोसह)
 २. वितरकांचे रु.१०० च्या स्टॅम्पपेपरवरील विहित प्रपत्रातील करारनामा नोटरी केलेला.
 ३. रक्कम रु.१०,०००/- ची बँकेची स्टॅम्प पेपरवरील मुळ बँक गॅरंटी प्रत व एक झेरॉक्स प्रत
 ४. वितरक नोंदणी शुल्क रक्कम रु.२७५०/-ची चलन पावती मुळ प्रत व एक झेरॉक्स प्रत (चलन ऑनलाईन ग्रास प्रणालीद्वारे काढलेले, पारीत करुन घेतलेले बँकेत भरणा केलेले) प्रस्तावासोबत सादर करावे.
 ५. संबंधीत आर्थिक वर्षाकरीता मान्यताप्राप्त उत्पादक कंपनीचे वितरक प्रमाणपत्र.
 ६. जी.एस.टी. प्रमाणपत्राची झेरॉक्स प्रत
 ७. पॅनकार्ड झेरॉक्स प्रत
 ८. वितरक दुकान स्थळ / जागेचा पुरावा ८ अ
 ९. दुकान भाड्याने घेतले असल्यास जागा मालकाचे नाव असलेला जागेचा उतारा किंवा ग्रामपंचायत / नगरपालिका करभरणा पावतीची झेरॉक्स प्रत
 १०. दुकान नोंदणी प्रमाणपत्र (शॉपअॅक्ट प्रमाणपत्र किंवा ग्रामपंचायत असल्यास ना हरकत प्रमाणपत्र / Udyoga Adhar/परवाना
 ११. आधार कार्ड झेरॉक्स प्रत
 १२. बँक पासबुक झेरॉक्स प्रत
 १३. जिल्हाबाहेरील वितरकाने संबंधीत जिल्ह्यात नोंदणी केल्याचे संबंधीत कार्यालयाचे पत्र तसेच प्रमाणपत्र झेरॉक्स प्रत

वितरक नोंदणी व विक्रीपश्चात सेवा संनियंत्रण

- प्राप्त प्रस्तावांची छानणी करुन मागील वर्षात वितरकाने केलेल्या कामाच्या संदर्भातील तक्रारी/कामगिरी विचारात घेऊन नोंदणीबाबत निर्णय घ्यावा.

- नोंदणी झालेल्या कंपनीनिहाय वितरकांची यादी व सविस्तर तपशील जसे, बँक गॅरंटी, जी एस टी क्रमांक, मान्यताप्राप्त उत्पादक कंपनीचे वितरक प्रमाणपत्राची वैधता, नोंदणीकृत जिल्हे इत्यादीबाबत माहितीची नोंदवही कार्यालयात ठेवावी.
- वितरकांकडून विक्री पश्चात सेवा देणेस कुचराई/दिरंगाई केल्यास जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी स्तरावर जतन केलेली संबंधीत वितरकाची बँक गॅरंटी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी जप्त करावी. तसेच संबंधीत उत्पादक कंपनीची माहिती/प्रस्ताव कृषि आयुक्तालयास सादर करावी.
- जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयातील तंत्र अधिकारी (फलोत्पादन) /कृषि उपसंचालक यांनी विक्रीपश्चात सेवा केंद्रास त्रैमासिक भेट देऊन पुरविणेत येणा-या सेवेबाबत निरीक्षण अहवाल जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना परिशिष्ट १३ नुसार सादर करावा. तसेच कृषि पर्यवेक्षक यांनी मोका तपासणी बरोबर केलेल्या जिओटॅगिंगबाबतचे संनियंत्रण जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयातील तंत्र अधिकारी यांनी करावे.
- सुक्ष्म सिंचन संचाची उभारणी केलेल्या लाभधारक शेतकऱ्याला विक्री पश्चात सेवा मिळत नसल्याचे निदर्शनास आल्यास, संबंधीत वितरक व कंपनीवर केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनातील तरतुदीनुसार दंडात्मक कार्यवाही करावी. त्याबाबतचा प्रस्ताव जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी हे विभागीय कृषि सहसंचालक यांच्या मार्फत व त्यांच्या शिफारशीसह कृषि आयुक्तालयास सादर करतील.
- कंपनीचे अधिकृत तांत्रिक प्रतिनिधी यांची नमुना स्वाक्षरी व विक्रीपश्चात सेवा केंद्र नावे व सविस्तर तपशील परिशिष्ट १४- अ नुसार उत्पादक कंपनीकडून प्राप्त करून घ्यावे तसेच सदर नमुना स्वाक्षरीचा तपशील परिशिष्ट १४- ब मध्ये तालुका कृषि अधिकारी यांना कळवावे आणि तालुका कृषि अधिकारी यांनी मोका तपासणीच्या अनुषंगाने सर्व कृषि पर्यवेक्षकांना यांना उपलब्ध करून देण्यात याव्यात. (परिशिष्ट १४ अ व १४ ब)
- जिल्हा स्तरावरील नोंदणीकृत वितरकांना कृषि आयुक्तालय स्तरावरून विहित केलेल्या नमुन्यातील वितरक नोंदणी प्रमाणपत्र देण्यात यावे.

१३.४ विभागीय कृषि सहसंचालक

- नोंदणीकृत उत्पादक कंपन्यांनी जिल्हा स्तरावर सादर केलेल्या परिशिष्ट ५ -अ, परिशिष्ट ५ -ब व वितरकांनी सादर केलेल्या परिशिष्ट-५(क), परिशिष्ट-५(ड) आणि परिशिष्ट-५(इ) मधील माहिती तसेच नोंदणीकृत विक्रेते यांचेकडील साठा नोंदवहीसोबत पडताळणी केल्याचा त्रैमासिक अहवाल जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचेकडून प्राप्त करून संनियंत्रण करावे.

- जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी यांचेकडून प्राप्त झालेला विक्रीपश्चात सेवा निरीक्षण अहवालाचे परिशिष्ट १३ संकलन तसेच नियंत्रण विभागीय कृषि सहसंचालक कार्यालयातील तंत्र अधिकारी (फलोत्पादन) यांनी करावे.
- मार्गदर्शक सुचनांप्रमाणे विभाग स्तरावरून योजना अंमलबजावणीचे सनियंत्रण करणे.
- अधिनस्त अधिका-यांचे क्षेत्रिय तपासणी बाबत सनियंत्रण करणे.

१४. आंतरविभागीय तपासणी

अ) विभागीय कृषि सहसंचालक -

सुक्ष्म सिंचन योजनेतील गुणवत्ता राखण्यासाठी विभागस्तरावर पथकांची स्थापना करून त्यांच्यामार्फत विभागातील क्षेत्रिय स्तरावर बसविलेल्या कमीत कमी ५% मात्र जास्तीत जास्त २५० सुक्ष्म सिंचन संचाची आंतरविभागीय रॅण्डम पध्दतीने निवड करून तपासणी करावयाची आहे. याचे संपूर्ण सनियंत्रण विभागस्तरावरून करण्यात यावे. यासाठी पुढील प्रमाणे कार्यपध्दती अवलंबावी.

१. राज्यातील एका विभागाने दुस-या विभागातील जिल्हयांतर्गत सुक्ष्म सिंचन संचाची आंतरविभागीय तपासणी करण्यासाठी खालीलप्रमाणे संबंधित विभागाने त्याच्यासमोर दर्शविलेल्या विभागाची तपासणी करावयाची आहे.

अ. क्र.	ज्यांनी तपासणी करावयाची तो विभाग	ज्या विभागाची तपासणी करावयाची तो विभाग
१.	ठाणे विभाग	नाशिक विभाग
२.	नाशिक विभाग	कोल्हापुर विभाग
३.	पुणे विभाग	ठाणे विभाग
४.	कोल्हापुर विभाग	पुणे विभाग
५.	औरंगाबाद विभाग	नागपूर विभाग
६.	लातूर विभाग	अमरावती विभाग
७.	अमरावती विभाग	औरंगाबाद विभाग
८.	नागपूर विभाग	लातूर विभाग

२. ज्या विभागाची तपासणी करावयाची त्या विभागाच्या विभागीय कृषि सहसंचालकांनी तपासणी पथकास सर्व अभिलेख उपलब्ध करून द्यावेत.

३. तपासणी करणा-या विभागाच्या विभागीय कृषि सहसंचालकाने तपासणी करावयाच्या विभागातील विभागीय कृषि सहसंचालक यांचेशी संपर्क साधून त्यांच्या अधिनस्त असलेल्या प्रत्येक जिल्ह्यात संबंधित आर्थिक वर्षामध्ये बसलेल्या संचांच्या तपासणीचे नियोजन करावे.

४. विभागातील सर्व जिल्ह्यांत व सर्व तालुक्यात तपासणी होईल आणि ती तेथे बसलेल्या संचाच्या प्रमाणात असेल याची खात्री करण्याची जबाबदारी तपासणी करणा-या विभागाच्या विभागीय कृषि सहसंचालक यांची राहिल. यासाठी महाडीबीटी पोर्टलवरील लाभार्थी याद्या प्राप्त कराव्यात.

५. तपासणी पथक - प्रत्येक विभागात विभागीय कृषि सहसंचालक स्तरावर खालीलप्रमाणे विशेष पथकांची स्थापना करण्यात यावी.

अ.क्र.	तपासणी पथकातील सदस्य	तपशील	सदस्य संख्या
१.	अधिक्षक कृषि अधिकारी, विभागीय कृषि सहसंचालक कार्यालय	पथक प्रमुख	
२.	कृषि उपसंचालक/उप विभागीय कृषि अधिकारी	सदस्य	१
३.	तंत्र अधिकारी/तालुका कृषि अधिकारी	सदस्य	१
४.	मंडल कृषि अधिकारी/कृषि अधिकारी	सदस्य	१

६. विभागीय कृषि सहसंचालक कार्यालयातील अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी पथक प्रमुख म्हणून आंतरविभागीय तपासणीचे नियोजन व संनियंत्रण करावे.

७. विभागीय कृषि सहसंचालक यांनी क्षेत्रिय व कार्यालयीन कामकाजाचा अंदाज घेऊन तपासणी पथकातील सदस्यांची निवड करून तसे आदेश निर्गमित करावेत.

८. विभागीय कृषि सह संचालक यांनी तपासणीचा अहवाल त्यांच्या अभिप्रायासह कृषि आयुक्ताला सादर करावा. तथापी तपासणीत गंभीर त्रुटी / उणिवा / अनियमितता आढळून आल्या तर त्याबाबत तातडीने कारवाई करून अहवाल कृषि आयुक्ताला सादर करतील.

९. तपासणी सोबतच्या परिशिष्ट-४ मधील नमुन्यानुसार करण्यात यावी.

१०. विभागीय कृषि सहसंचालक यांनी अधिनस्त सर्व कर्मचारी/अधिका-यांचे तपासणी अहवाल वेळेवर सादर होतील याचे संनियंत्रण व पाठपुरावा करावा.

आ). कृषि आयुक्तालयस्तर -

कृषि आयुक्तालयस्तरावरून प्रत्येक विभागातील जिल्हांतर्गत बसविण्यात आलेल्या सुक्ष्म सिंचन संचाची यादृच्छिक (Random) पध्दतीने तपासणी करण्यात येईल. यासाठीचे पथक खालील प्रमाणे राहिल.

अ.क्र.	पदनाम	तपशील
१	कृषि सहसंचालक (फलोत्पादन)	पथक प्रमुख
२	संबंधीत जिल्हयांचे जि.अ.कृ.अ.कार्यालयातील कृषि उपसंचालक	सदस्य
३	कृषि उपसंचालक (सिंचन)	सदस्य
४	तंत्र अधिकारी/ कृषि अधिकारी, दक्षता पथक, कृषि आयुक्तालय	सदस्य
५	कृषि अधिकारी (फलो-४), कृषि आयुक्तालय	सदस्य सचिव

सादर पथकाने मागील वर्षामध्ये सर्वात जास्त सुक्ष्म सिंचन संच बसविलेल्या ५ जिल्हयातील प्रत्येकी ५ सुक्ष्म सिंचन संचांची Random पध्दतीने निवड करून त्याची सखोल तपासणी करावी आणि त्याचा अहवाल संचालक (फलोत्पादन) यांना सादर करावा.

१५. विविध लागवड अंतरावरील क्षेत्राकरीता खर्च मर्यादा व अनुदान मर्यादा.

अ. टिबक सिंचन

केंद्र शासनाने सन २०२१ मध्ये प्रसिध्द केलेल्या मार्गदर्शक सुचनातील परिच्छेद - ८ नुसार टिबक सिंचन संच उभारणीच्या खर्च मर्यादा निश्चित केलेल्या आहेत. त्यानुसार विविध लॅटरल अंतर व प्लॉट साईजनुसार टिबक सिंचन संचाचे अनुदान परिगणना करणेसाठी खालील प्रमाणे खर्च मर्यादा राहिल.

(खर्च किंमत रु)

लॅटरल अंतर मीटर	०.२० हेक्टर	०.४० हेक्टर	१ हेक्टर	२ हेक्टर	३ हेक्टर	४ हेक्टर	५ हेक्टर
१२x१२	१०५२६	१८००९	२४५८६	३९०९८	६०७०४	७५५२१	९६१६६
१०x१०	१०८५४	१८६५२	२६१८१	४२२२६	६५४८७	८२०२५	१०४२९२
९x९	११०९१	१९११४	२७३०४	४४४६९	६८८५३	८६६०६	११००२४
८x८	११३३०	१९७११	२८७७७	४७३१४	७३२७२	९२६१५	११७५२९
६x६	१२४००	२१६९३	३४६८७	५७९८७	९३६८८	११३६१८	१४२५६६
५x५	१३१४४	२३४८६	३९३७८	६७१९९	९७११०	१२३४०९	१६५८१५
४x४	१४६०२	२४३२६	४१५३४	७२७९९	११३५६०	१४८६८४	१७६९६४
३x३	१५७९२	२६१९०	४७७५१	८२६५४	१२७३०६	१६०१०३	२००४५५
२.५x२.५	१९५१६	३५३९३	६८२३४	१२४२१६	१८९७२४	२६६२७४	३२५२३३
२x२	२३९३२	४१३०३	८३०८५	१६१२६३	२३४२८०	३२५४६९	३९९४९४
१.५x१.५	२८१०६	४६९९५	९७२४५	१८५३२४	२७६७६७	३८२२४६	४७०३०६
२.५x०.६	२०२०१	३५०००	७१७३३	१३१८२४	२०१४६४	२७९७७०	३४३४३३
१.८x०.६	२४५६९	४२९९२	९१५६०	१७३२९८	२६०८६८	३५५३२३	४४२४८४
१.५x०.६	२८००३	५०११६	१०९५३१	२०७८६०	३१३९०९	४२५१८९	५३०९०५
१.२x०.६ (किंवा त्यापेक्षा कमी)	३१४३६	५७२४१	१२७५०१	२४२४२२	३६६९५०	४९५०५५	६१९३२६

ब. तुषार सिंचन संच -

केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार खालील प्रमाणे संच उभारणीच्या किंमती निर्धारित केलेल्या आहेत. सदर मार्गदर्शक सूचनानुसार तुषार सिंचन संच उभारणीच्या निर्धारित केलेल्या किंमती अनुदान परिगणना करण्यासाठी अंतिम समजण्यात याव्यात.

अनुदान परिगणनेसाठी तुषार सिंचन संच उभारणीसाठी प्रति हेक्टरी खर्च मर्यादा (रुपये)
चल स्प्रींकलर (पोर्टेबल)

क्षेत्र (हे)	६३ मिमि	७५ मिमि	९० मिमि
०.४ हे.पर्यंत	१३२११	लागु नाही	लागु नाही
१ हे.पर्यंत	२१५८८	२४१९४	लागु नाही
२ हे.पर्यंत	३११६७	३४६५७	लागु नाही
३ हे.पर्यंत	लागु नाही	लागु नाही	४६७७९
४ हे.पर्यंत	लागु नाही	लागु नाही	५८९९५
५ हे.पर्यंत	लागु नाही	लागु नाही	६६७८९

मायक्रो स्प्रींकलर

क्षेत्र (हेक्टर)	अंतर ५ x ५ मी	अंतर ३ x ३ मी
०.४	३२७१३	३८२६३
१	६५१०२	७४२५९
२	११४४२६	१३३८२१
३	१६४९३७	१९१०७८
४	२२२७२१	२६३८५२
५	२८१५५७	३२१४६२

मीनी स्प्रींकलर

क्षेत्र (हेक्टर)	अंतर १० x १० मी	अंतर ८ x ८ मी
०.४	४५६९४	४७५२८
१	९४१३४	१०३८७३
२	१७६७६६	१८७९२९
३	२६८४२२	२९०९३५
४	३४५४९७	३८००३१
५	४२३२३६	४६९८९०

लार्ज व्हालूम स्प्रींकलर इरिगेशन सिस्टीम (रेनगन)

क्षेत्र (हे)	६३ मिमि	७५ मिमि	९० मिमि
१	३१६८४	३८१२७	लागु नाही
२	लागु नाही	४८३७०	लागु नाही
३	लागु नाही	लागु नाही	६२७६७
४	लागु नाही	लागु नाही	७२७५१
५	लागु नाही	लागु नाही	७९८९४

क. पर्यायी घटक (Optional Component)

केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार प्रधानमंत्री कृषि सिंचाई योजनेतर्गत प्रति थंब अधिक पिक सुक्ष्म सिंचन घटकांतर्गत लाभार्थ्यांनी खालील पर्यायी घटक (Optional Component) खरेदी केल्यास त्यास अनुदान देय असून पर्यायी घटकांचे मापदंड तपशील खालीलप्रमाणे आहेत.

अ.क्र.	पर्यायी घटक (Optional Component)	किंमत (रु.)
१	Sand Filter with back wash assembly	✓
a	१० m ^३ /hr X १.५	९९७५
b	२० m ^३ /hr X २	१३२२५
c	२५ m ^३ /hr X २	१६१००
d	३० m ^३ /hr X २.५	१८४००
२	Hydro cyclone Filter	
a	२० m ^३ /hr X २	४०२५
b	२५ m ^३ /hr X २	४६००
c	३० m ^३ /hr X २.५	६३२५
३	Fertilizer Tank with assembly	
a	३० Liters	३२२०
b	६० Liters	५७५०
४	Drip Line Winder	२०००

केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचना मुद्दा क्र. १२.२ नुसार सुक्ष्म सिंचनाद्वारे खत देण्याच्या घटक , व्हेन्युरी किंवा फर्टीलायझर टँक या दोन्हीपैकी एका घटकास अनुदान देय राहिल.

१६. कंपनी व वितरकांच्या जबाबदा-या

- कंपनीने प्राधिकृत केलेल्या विक्रेते/वितरकांना जिल्हास्तरावरून सुक्ष्म सिंचन योजनेंतर्गत सुक्ष्म सिंचन संच पुरवठा करणेसाठी नोंदणीस मान्यता देण्यात येईल.
- सुक्ष्म सिंचन योजनेंतर्गत विक्रेता /वितरकास कमाल दोन कंपन्यांसाठी नोंदणी करता येईल.
- वितरकाने एका उत्पादक कंपनीचे अधिनस्त नोंदणी करून काम बंद करून दुस-या वर्षी अन्य उत्पादक कंपनीचे अधिनस्त नोंदणी केल्यास सदर वितरकाने यापुर्वी नोंदणी केलेल्या उत्पादक कंपनीच्या साहित्याचा पुरवठा केलेल्या शेतक-यांना साहित्य पुरवठा केल्यापासुन तीन वर्षांच्या कालावधीपर्यंत विक्रीपश्चात सेवा देणे बंधनकारक राहिल. काही कारणास्तव वितरकांनी नोंदणी न केल्यास अथवा नोंदणी रद्द झाल्यास सदर कालावधीतील विक्रीपश्चात सेवा देण्याची अंतिम जबाबदारी संबंधीत कंपनीची राहिल.
- सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादक कंपनीच्या अधिकृत वितरकास एका जिल्ह्याकरीता नोंदणी करता येईल तसेच नोंदणी केलेल्या जिल्ह्याव्यतिरीक्त त्याच जिल्ह्याच्या लगतच्या एका जिल्ह्यात नोंदणी करता येईल. (केवळ मुळ जिल्ह्यात नोंदणी करण्यात आलेल्या कंपन्यांकरीता) यासाठी ज्या जिल्ह्यात नोंदणी करण्यात आली त्या जिल्ह्याचे जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयाचे प्रमाणपत्र घेणे आवश्यक अनिवार्य आहे. नोंदणी

केलेल्या जिल्हयामध्ये नोंदणी शुल्क व आवश्यक रकमेची बँक गॅरंटी सादर करावी व त्याआधारे लगतच्या जिल्हयामध्ये नोंदणी करता येईल. यासाठी वेगळे शुल्क व बँक गॅरंटी देण्याची आवश्यकता नाही.

५. बिल इनव्हाईस संबंधित कंपनीचे असावे, ते जर कंपनीने नेमलेल्या अधिकृत वितरकाचे असेल तर त्या बिलावर अधिकृत कंपनी प्रतिनिधीची स्वाक्षरी, नाव व कंपनीचे सील/शिक्का असावा. अशा अधिकृत कंपनी प्रतिनिधीच्या नमुना स्वाक्षरी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयास द्यावी.
६. शेतकऱ्यांना देण्यात येणाऱ्या बिलाच्या सर्व प्रतीवर शेतकरी / कंपनी प्रतिनिधीच्या प्रतिस्वाक्षरी घेऊन, स्थळप्रतीवर प्रत मिळाल्याची शेतकऱ्यांची किंवा त्यांच्या प्रतिनिधीची नावासह स्वाक्षरी घेणे बंधनकारक राहिल. तसेच सदरच्या बिलाच्या दोन प्रती करुन एक प्रत शेतकऱ्यास व एक प्रत कंपनी /अधिकृत कंपनी प्रतिनिधी यांनी स्वतःच्या दफ्तरी ठेवावी.
७. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार उत्पादक कंपन्यांना त्यांचे स्वतःचे दरपत्रक लागू करण्यास आणि त्यानुसार बिलिंग करण्यास परवानगी देण्यात आली आहे. त्यामुळे कंपनी अथवा अधिकृत कंपनी प्रतिनिधी शेतकऱ्यांना ठिबक / तुषार सिंचन संच साहित्य खरेदीचे जे बिल देतील त्या बीलावर प्रत्यक्ष दराबरोबरच कंपनीने शासनास कळविलेले दर सुध्दा नमुद करणे वितरकांना बंधनकारक राहिल जेणे करुन शेतकऱ्यांना कंपनीचे मुळ दरही अवगत होतील. तसेच सुक्ष्म सिंचन संचाचे लॅटरल, इनलाईन, इमिटर, फिल्टर, एचडीपी पाईप, व्हॅन्चुरी, सॅन्ड फिल्टर, हायड्रोसायक्लोन फिल्टर, फर्टीलायझर टँक या प्रमुख घटकांचा किमान एक बॅच नंबर बिलावर असणे अनिवार्य आहे. देयकामध्ये बॅच नंबर नमुद नसल्यास देयक स्विकृत केले जाणार नाही. देयकाचा नमुना खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	सुक्ष्म सिंचन संच घटक / साहित्याचा प्रकार	बॅच क्रमांक	सीएमएल क्रमांक	आकार	मीटर / संख्या	कंपनीने शासनास सादर केलेले दर (एम आर पी) करविरहित	विक्री दर	रक्कम
---------	---	-------------	----------------	------	---------------	---	-----------	-------

८. सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादकांनी विविध घटकांचे शासनास सादर केलेले दरापेक्षा विक्री दर जास्त नसावे.
९. प्रमुख सुक्ष्म सिंचन घटकांसाठी वेगवेगळ्या नोंदणीकृत उत्पादकांनी शासनास सादर केलेल्या दरांमध्ये जास्त तफावत नसावी.
१०. वितरकाने शेतकऱ्यांचे शेतावर संच बसविल्यानंतर उत्पादक कंपनी यांनी विक्रीपश्चात सेवा किमान ३ वर्ष मोफत पुरवाव्यात व संचाची निगा घेणेबाबत मार्गदर्शन करावे.

वितरकाकडे प्राप्त झालेल्या तक्रारी व कंपनी प्रतिनिधीने केलेली कार्यवाही याबाबतचे संनियंत्रण तालुका कृषि अधिकारी कार्यालयातील कृषि अधिकारी यांनी करावे.

११. कंपनीच्या तांत्रिक प्रतिनिधीने (Technical Representative) अर्जदार शेतक-यांच्या शेताचे सर्वेक्षण करून पिकाच्या दोन ओळीमधील अंतर, दोन रोपामधील अंतर, पिकनिहाय पाण्याची गरज, माती व पाणी परिक्षण अहवाल तसेच ज्या क्षेत्रावर संच बसवावयाचा आहे त्या क्षेत्राच्या चारही बाजूंचे जीपीएस (GPS) द्वारे सर्वेक्षण करून सुक्ष्म सिंचन संचाचा आराखडा तयार करावा. तसेच, सर्वेक्षण केलेल्या क्षेत्राचा अक्षांश / रेखांश सह तांत्रिकदृष्ट्या योग्य व आर्थिकदृष्ट्या किफायतशीर आराखडा पोर्टलवर अपलोड करण्यासाठी शेतकऱ्यांस उपलब्ध करून द्यावा. आराखड्यात तांत्रिक चुक असल्यास कंपनी प्रतिनिधी म्हणून कंपनी जबाबदार राहिल. वारंवार चुका घडत असल्यास संबंधीत कंपनीस जबाबदार धरून त्यांचेवर कार्यवाही करणेत येईल.
१२. सुक्ष्म सिंचन संचाचा आराखडा ग्राफ पेपरवर असावा, त्याचे प्रमाण (Scale) नमुद असावे व तो क्षेत्र परीस्थितीशी सुसंगत असावा. आराखड्यावर पाणी स्रोताचे ठिकाण, फिल्टरचे स्थान, मेन व सबमेन लाईन, लॅटरल, इमिटींग पाईप, व्हाल्व इत्यादी माहिती नमुद असावी. आराखडा तांत्रिकदृष्ट्या योग्य व आर्थिकदृष्ट्या किफायतशीर असल्याचे प्रमाणपत्र कंपनीच्या तांत्रिक प्रतिनिधीने द्यावे. कंपनीने/कंपनी प्रतिनिधीने सदरचा आराखडा संबंधित शेतकऱ्यास द्यावा. त्याची एक प्रत उत्पादक आणि वितरक यांनी जतन करावी. तुषार सिंचनाकरीता जेवढ्या क्षेत्राकरीता लाभ देण्यात येणार आहे त्या क्षेत्राकरीता आराखडा तयार केलेला असावा. (परीशिष्ट ६ सहपत्रित केला आहे)
१३. सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादक कंपनी अथवा त्यांनी प्राधिकृत केलेले विक्रेते / वितरकांनी तांत्रिकदृष्ट्या योग्य आराखडयाप्रमाणे संच बसविण्याची कार्यवाही कंपनीच्या मार्गदर्शनाखाली वितरकाच्या तांत्रिक प्रतिनिधीद्वारे (Technical Representative) पुर्ण करावी. संचातील घटक हे केंद्र शासनाने विहित केलेले बीआयएस (BIS) दर्जाचे असणे बंधनकारक राहिल.
१४. सुक्ष्म सिंचन संच उभारणी व संच कार्यान्वित अहवालाची (Installation & Commissioning) एक प्रत शेतक-यास देऊन त्याची एक प्रत उत्पादक कंपनी व वितरकाने त्यांचे स्तरावर जतन करावी.
१५. केंद्र शासन मार्गदर्शक सुचना सन २०२१ मधील मुद्दा क्र. १६.४ नुसार शेतक-यास संचाचा पुरवठा व उभारणी न करता शेतक-यास देयक दिल्यास संबंधीत उत्पादक कंपनी/वितरक हे दंडात्मक कार्यवाहीस पात्र राहिल. वारंवार चुका निदर्शनास आल्यास वितरक नोंदणी रद्द करणेकरीता जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.
१६. काही कारणास्तव जिल्हानिहाय विक्रीपश्चात सेवा देणारे तांत्रिक प्रतिनिधी बदलले जातात. अशा प्रत्येक वेळी उत्पादक कंपनीने याबाबतच्या सुचना लेखी पत्राद्वारे जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, विभागीय कृषि सहसंचालक तसेच कृषि आयुक्तालय

कार्यालयास अवगत करणे तसेच अद्यावत तपशील सादर करणे आवश्यक आहे. यास्तव नोदणीकृत जिल्ह्यांकरीता विक्रीपश्चात सेवा देणारे तांत्रिक प्रतिनिधी कायम कार्यरत असणे आवश्यक आहे. जेणेकरून परस्पर रीक्त जागा ठेवून विक्रीपश्चात सेवा देणेस परीणाम होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी.

१७. शेतक-यांच्या शेतावर वितरकामार्फत बसविलेल्या ठिबक सिंचन, संचाच्या घटकामध्ये ३ वर्षांच्या कालावधीत काही उत्पादन दोष आढळून आल्यास तो सुस्थितीत करून देण्याची (Performance Warranty) जबाबदारी वितरक / विक्रेता व कंपनीची राहिल.
१८. उत्पादक कंपनी/वितरक यांनी मराठी भाषेतील संच देखभाल मार्गदर्शक पुस्तिका (Operational & Maintenance Manual) उपलब्ध करून द्यावे. शेतक-याने मार्गदर्शक पुस्तिकेमध्ये नमुद केलेल्या सुचनांचे पालन करावे.
१९. तीन वर्षांपर्यन्त विक्री पश्चात सेवा देणे कंपनीवर बंधनकारक राहिल. लाभार्थी शेतक-यांना सुक्ष्म सिंचन संचामध्ये उत्पादन दोष / कार्यक्षमते संदर्भात काही तक्रार असल्यास, शेतक-यांना तक्रार करता यावी याकरीता उत्पादक कंपनीने टोल फ्री क्रमांक (मराठी अंकामध्ये) उपलब्ध करून देणे बंधनकारक राहिल.
२०. कृषि आयुक्तालयास सादर करावयाच्या कागदपत्रावर स्वाक्षरी करणेस, सुक्ष्म सिंचन उत्पादक कंपनीच्या वतीने अधिकृत केलेल्या सक्षम अधिका-याचे स्वाक्षरी व शिक्क्यासह विक्री पश्चात सेवा त्रैमासिक अहवाल कृषि आयुक्तालय स्तरावर सादर करणेत यावा. (परिशिष्ट १८ नुसार)
२१. सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादक व पुरवठादार कंपनीने विक्री करत असलेल्या प्रत्येक जिल्ह्यात लाभार्थी शेतक-यांना विक्री पश्चात सेवा देणेकरीता प्रत्येक वर्षी माहे जानेवारी या महिन्यात पंधरवाडा मोहिम राबविणे अनिवार्य आहे.
२२. या आर्थिक वर्षामध्ये कंपनीने उत्पादीत केलेल्या व त्यांनी राज्यात विक्रीसाठी जिल्हानिहाय प्राधिकृत केलेल्या वितरकांना पुरविलेल्या सुक्ष्म सिंचन संच घटकांची माहिती सोबतच्या परिशिष्ट-५(अ) मध्ये व सुक्ष्म सिंचन संच विक्रीपोटी शासनास जमा केलेल्या वस्तु व सेवा कराची (GST) माहिती परिशिष्ट-५ (ब) मध्ये प्रत्येक तिमाही संपल्यानंतर पुढील महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत संबंधीत जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी आणि कृषि आयुक्तालयास सादर करावे.
२३. वितरक / विक्रेत्यांनी आर्थिक वर्षामध्ये त्यांना प्राधिकृत केलेल्या कंपनीकडून विक्रीसाठी वितरीत केलेल्या व त्यांच्या स्तरावर प्राप्त झालेल्या सुक्ष्म सिंचन संच घटकांची माहिती विहित परिशिष्ट-५(क) मध्ये व सुक्ष्म सिंचन योजनेतर्गत शेतक-यांना वितरीत केलेल्या सुक्ष्म सिंचन संच घटकांची माहिती परिशिष्ट-५(ड) मध्ये (सदरची माहिती वितरकांनी त्यांचे स्तरावर ठेवलेल्या साठा नोंदवहीतील नोंदीवरून उपलब्ध करून दयावी) तसेच, सुक्ष्म सिंचन संच विक्रीपोटी शासनास जमा करण्यात आलेल्या वस्तु व सेवा कराची (GST) माहिती विहित परिशिष्ट-५ (इ) मध्ये प्रत्येक तिमाही संपल्यानंतर पुढील

महीन्याच्या १० तारखेपर्यंत तालुका कृषि अधिकारी यांना सादर करणे बंधनकारक राहिल.

२४. वितरकांनी विहित नमुन्यात परिशिष्ट क्र. १७ नुसार साठा नोंद वही ठेवावी
२५. जे वितरक दोन उत्पादक कंपन्यांसाठी नोंदणीकृत आहे. अशा वितरकांनी उत्पादक कंपनीनिहाय साठा नोंदवही स्वतंत्रपणे ठेवणे आवश्यक आहे.
२६. सुक्ष्म सिंचन उत्पादक कंपनीमार्फत वितरकास पुरवठा केलेल्या साहित्यापैकी प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना, नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प (पोकरा) व तत्सम सुक्ष्म सिंचन योजनेंतर्गत तसेच विनाअनुदानित तत्वावर वितरकांनी शेतक-यांना बिआयएस मान्यताप्राप्त सुक्ष्म सिंचन संच साहित्याचा पुरवठा केल्याची नोंद साठा नोंदवहीमध्ये (परीशिष्ट १७) नोंदवणे अनिवार्य राहिल. तसेच वितरकाने वरील नमुद योजनेव्यतीरीक्त बिआयएस मान्यताप्राप्त सुक्ष्म सिंचन संच साहित्याची विक्री विनाअनुदानित तत्वावर खुल्या बाजारात केली असल्यास त्याची नोंद देखील साठा नोंदवहीमध्ये (परीशिष्ट १७) मध्ये घेणे अनिवार्य आहे.
२७. सुक्ष्म सिंचन उत्पादक कंपनीमार्फत वितरकास पुरवठा केलेल्या साहित्यापैकी प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना, नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प (पोकरा) व तत्सम सुक्ष्म सिंचन योजनेंतर्गत वितरकांनी शेतक-यांना बिआयएस मान्यताप्राप्त सुक्ष्म सिंचन संच साहित्याचा पुरवठा केल्याची नोंद परीशिष्ट ५ ड मध्ये नोंदवणे अनिवार्य राहिल. तसेच वितरकाने वरील नमुद योजनेव्यतीरीक्त बिआयएस मान्यताप्राप्त सुक्ष्म सिंचन संच साहित्याची विक्री विनाअनुदानित तत्वावर खुल्या बाजारात केली असल्यास त्याची नोंद देखील परीशिष्ट ५ ड मध्ये घेणे अनिवार्य आहे.
२८. परिशिष्ट ५-अ, परिशिष्ट ५-ब, परिशिष्ट ५-क, परिशिष्ट ५-ड, परिशिष्ट ५-ई मधील माहिती व साठा नोंदवही हस्तलिखित ऐवजी संगणकीकृत प्रतीवर संबंधीत संबंधीत कंपनीचे प्राधिकृत प्रतिनिधी तसेच वितरकाचे सही शिक्का यासह सादर केल्यास स्विकारण्यात येईल.
२९. कंपनीने उत्पादीत करून प्रत्यक्ष अधिकृत वितरकास पुरवठा केलेल्या साहित्याचा तपशील परिशिष्ट ५ अ व परिशिष्ट ५ ब मध्ये देण्यात येतो. काही वितरक त्याच कंपनीच्या इतर अधिकृत वितरकाकडून साहित्य खरेदी करतात परंतु त्याचा उल्लेख उत्पादक कंपनीने सादर केलेल्या परिशिष्ट ५ अ मध्ये आढळून येत नाही. तसेच या साहित्याच्या विक्रीपोटीचा शासनास भरणा केलेल्या विक्री व सेवा कर (जीएसटी) चा उल्लेख देखील कंपनीद्वारे केला जात नाही. त्यामुळे उत्पादक कंपनीने नेमलेल्या अधिकृत वितरकांने फक्त कंपनीकडूनच घेतलेल्या साहित्याचा पुरवठा शेतक-यांस करावा.
३०. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनामधील परिच्छेद १४(३) ते १४(७) मध्ये सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादकांनी स्वतः उत्पादीत करावयाचे घटक निश्चित केलेले आहेत. याव्यतिरिक्त सुक्ष्म

सिंचन संच उभारणीसाठी आवश्यक असलेले अन्य घटक प्रति थेंब अधिक पिक सुक्ष्म सिंचन घटकांतर्गत त्या त्या वर्षात सुक्ष्म सिंचनाची कामे करण्यास मान्यता देण्यात आलेल्या सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादकांकडून बाह्यस्रोताद्वारे (outsourcing) वापरण्याची मुभा राहिल. तथापी, बाह्यस्रोताद्वारे (outsourcing) वापरलेल्या घटकांच्या गुणवत्तेची खात्री देण्याची जबाबदारी कृषि आयुक्तालयाकडून नोंदणी दिलेल्या संबंधीत उत्पादक कंपनीवर बंधनकारक राहिल.

३१. सुक्ष्म सिंचन उत्पादक कंपनीला नोंदणी / नुतनीकरणासाठी मान्यता देण्यात आलेल्या जिल्ह्यातील उत्पादक कंपनीचे विक्रीपश्चात सेवा केंद्रावर कृषि आयुक्तालय स्तरावरून विहित केलेल्या नमुन्यातील फलक लावण्यात यावे.

१७.१ तुषार सिंचन संचाच्या पाईपवर एम्बॉसींग §

पोर्टेबल स्प्रिंकलर संचाचे (केंद्र शासन मार्गदर्शक सुचनेतील Annexure V) पाईपच्या जोडावर, फिमेल पार्टवर एम्बॉसींग करून पुढीलप्रमाणे मजकूर लिहावा " शेतकऱ्याचे नाव, गाव, संच बसविल्याचे वर्ष व सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादक कंपनी ". सदरचा मजकूर ठळकपणे व सहजपणे वाचता (normal eyesight) येईल असा सुस्पष्टपणे वितरकाकडून संच हस्तांतरीत करण्यापूर्वी कोरून टाकण्यात यावा. कोरल्यानंतर त्यावर रंग द्यावा. मजकूर कोरतांना शक्यतो साधे मशीनद्वारे कोरावा. मजकूर सहजासहजी नष्ट होणार नाही अशा स्वरूपात असावा.

- सदर मजकूर लिहिला आहे याबाबतची क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांनी त्यांच्या मोका तपासणीच्या वेळी खात्री करावी व त्याची नोंद मोका तपासणी अहवालात घ्यावी. मोका तपासणीत वरील प्रमाणे एम्बॉसींग आढळले नाही तर मोका तपासणी करणा-या अधिका-याने अशा संचाचे अनुदान अदा करू नये अशी शिफारस करावी.
- एम्बॉसींग न करता तुषार सिंचन संच पुरवठा केल्याचे आढळल्यास तसा अहवाल कृषि पर्यवेक्षक यांनी तालुका कृषि अधिकारी यांना सादर करावा. तालुका कृषि अधिकारी यांना एखाद्या वितरकाने एम्बॉसींग न करता तुषार सिंचन संच पुरवठा केल्याचे वारंवार निदर्शनास आल्यास सदर वितरकाची नोंदणी रद्द करण्याची शिफारस जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयास करावी. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी संबंधीत वितरकावर दंडात्मक कार्यवाही करावी.

१७.२. सुक्ष्म संच घटकांचे देयक -

१. केंद्र शासनाने दोन ओळी व दोन रोपांमधील अंतरासाठी क्षेत्रनिहाय ठिबक संचाच्या लॅटरलच्या अंतरानुसार क्षेत्रनिहाय संचासाठी सुचक साहित्य गरज (Indicative Material Requirement) ठरवून दिलेली आहे. शक्यतो त्याप्रमाणे संच उभारणी करून वितरकांनी शेतक-यांना बिल देणे अपेक्षित आहे.
२. वितरकांनी शेतक-यांना पक्की बीले द्यावीत. आगाऊ कच्ची बिले शेतक-यांना देऊ नयेत तसेच देयकावर कंपनी प्रतिनधी यांची प्रतिस्वाक्षरी घ्यावी.
३. संचासाठी निर्धारित केलेले साहित्याव्यतिरिक्त इतर बाबींच्या अथवा घटकांच्या किंमतींचा अंतर्भाव बिलात करू नये. वाहतुक व जोडणी खर्च उत्पादक कंपन्यांनी करावयाचा आहे. यासाठी कंपन्यांनी किंवा वितरकांनी शेतक-यांकडून जास्तीची रक्कम घेऊ नये.
४. बिलामध्ये प्रमुख घटकाचा (उदा. इनलाईन, लॅटरल Class II, इमिटर, फिल्टर, व्हॅन्चुरी, सॅन्ड फिल्टर, हायड्रोसायक्लोन फिल्टर, फर्टीलायझर टँक , एचडीपीई पाईप इ.) बॅच नंबर नमूद करणे आवश्यक आहे.

१८. क्षेत्रिय तपासणी -

योजनेची अंमलबजावणी यशस्वीरित्या होण्याच्या दृष्टिने सोबतच्या विहित परिशिष्ट-४ मधील नमुन्यात खालील प्रमाणात तपासणी करण्यात यावी.

१. मंडल कृषि अधिकारी	- २५ %
२. तालुका कृषि अधिकारी	- १० %
३. उपविभागीय कृषि अधिकारी	- ३ %
४. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	- ५ संच / माहे
५. विभागीय कृषि सह संचालक	- १ संच / माहे

वरीलप्रमाणे तपासणीचा अहवाल परिशिष्ट-४ (क) मध्ये दरमहा निकटतम वरीष्ठ कार्यालयाकडे सादर करावा. विभागीय कृषि सह संचालक यांनी संचालक फलोत्पादन यांना अहवाल सादर करावा. दौरा दैनंदिनी मंजूर करतांना वरीलप्रमाणे विहित टक्केवारीत तपासणी झाल्याची खात्री करूनच दैनंदिनी मंजूर कराव्यात.

उपविभागीय कृषि अधिकारी यांनी मापदंडाप्रमाणे ३ टक्के तपासणी करित असतांना संचाच्या गुणवत्तेबाबत दोष आढळून आल्यास खात्री करणेकरीता नमुना काढून प्रयोगशाळेस तपासणीस पाठविणेबाबत कृषि उपसंचालक यांना लेखी पत्राद्वारे कळविवावे. सदर नमुना संख्या कृषि उपसंचालक यांना देण्यात आलेल्या लक्षांकाचे व्यतिरिक्त राहिल.

क्षेत्रिय तपासणी करत असतांना लाभार्थ्यांनी सादर केलेल्या ७/१२ वरील सर्व्हे नंबर नुसार संच बसविले असल्याची खात्री करून तपासणी करावी.

१९. गुणवत्ता नियंत्रण -

टिबक/तुषार सिंचन संच घटकांचे साहित्य बीआयएस (BIS) दर्जाचे असणे अत्यंत आवश्यक आहे. यासाठी केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादक व पुरवठादारास नोंदणीस आणि सुक्ष्म सिंचन योजनांतर्गत सुक्ष्म सिंचनाची कामे करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. बीआयएस या संस्थेकडून प्रमाणपत्र धारकाचे नमुने घेतले जातात. तसेच कृषि विभागातील क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांमार्फत सुध्दा नमुने काढून तपासणी करवून घेण्याची कार्यवाही करण्यात येते. केंद्र शासन मार्गदर्शक सुचना २०२१ अन्वये निर्गमित केलेल्या कार्यात्मक मार्गदर्शक (Working Guideline) सुचनामधील परिच्छेद - १७ मध्ये गुणवत्ता नियंत्रणाबाबत सविस्तर सुचना दिलेल्या आहेत. यामध्ये सुक्ष्म सिंचन योजनेंतर्गत बसविण्यात आलेल्या सुक्ष्म सिंचन संचाची क्षेत्रिय तपासणी आणि वेळोवेळी करावयाच्या पहाणी तसेच, सुक्ष्म सिंचन संच घटकांचे नमुने काढण्यासाठी राज्यस्तरीय मंजूरी समितीने संयुक्त तपासणी चमु तयार करण्याच्या सुचना आहेत. त्यानुसार प्रधानमंत्री कृषि सिंचाई योजनेच्या दिनांक १६/०८/२०१७ रोजीच्या चौथ्या राज्यस्तरीय मंजूरी समितीच्या बैठकीमध्ये खालील प्रमाणे चमु गठीत करण्यास राज्यस्तरीय मंजूरी समितीने मान्यता दिलेली आहे.

१. कृषि उपसंचालक, जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी का-यालय - चमु प्रमुख
२. संबंधित मंडल कृषि अधिकारी - सदस्य
३. कंपनीचा अधिकृत प्रतिनिधी - सदस्य
४. कंपनीचे अधिकृत विक्रते / वितरक - सदस्य

उपरोक्त पार्श्वभूमी व केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचना विचारात घेऊन, प्रति थेंब अधिक पीक सुक्ष्म सिंचन घटकांतर्गत बसविण्यात आलेल्या सुक्ष्म सिंचन संच घटकांचे नमुने काढण्यासाठी खालील प्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

१. सुक्ष्म सिंचन बसविल्यापासून तीन वर्षांच्या कालावधीत सदर चमुने क्षेत्रियस्तरावरून सुक्ष्म सिंचन संच घटकांचे नमुने घ्यावेत.
२. सदर नमुना परिशिष्ट- ८ (अ) नुसार योग्यरित्या नमुन्याचे वर्णनदर्शक तपशिल नमुद करून सर्व चमू सदस्यांनी स्वाक्षरीत करावेत आणि त्यानंतरच नमुने सिलबंद करावेत. नमुन्याचे वर्णनदर्शक तपशिलाची एक प्रत जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयस्तरावर चमूप्रमुखाने स्वतंत्र नस्ती मध्ये जतन करावी. तसेच एक प्रत कंपनी प्रतिनिधीसही उपलब्ध करून देण्यात यावी. सदर परिशिष्ट ८ अ ची एक प्रत संचालक फलोत्पादन यांना सादर करावी.
३. कृषि आयुक्तालय स्तरावरून नोंदणी/नूतणीकरण करतेवेळेस उत्पादक कंपनीने नमुना घटकांचे तांत्रिक विगत सादर करणेकरिता अधिकृत केलेल्या कंपनी प्रतिनिधीच्या

स्वाक्षरीने परिशिष्ट ८ ब मध्ये नमुद प्रमाणे बीआयएस च्या घटकांकरीता आवश्यक तांत्रिक माहिती नमुना काढल्याच्या दिनांकापासून ७ दिवसांच्या आत कंपनी प्रतिनिधीने चमु प्रमुख तथा कृषि उपसंचालक यांना सादर करावी. परिशिष्ट ८-ब ची एक प्रत जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयस्तरावर स्वतंत्र नस्ती मध्ये जतन करावे. त्याची पोहोच कंपनी प्रतिनिधीस देण्यात यावी. सदर परिशिष्ट ८ ब ची एक प्रत संचालक फलोत्पादन यांना सादर करावी.

४. घटक नमुना शेतक-याचे शेतातुन घेतले असल्यास त्याची रितसर पावती परिशिष्ट ८ क मध्ये व घटक नमुना उत्पादकांच्या कारखान्यातुन / वितरकाचे गोडाऊन मधुन घेतले असल्यास त्याची रितसर पावती परीशिष्ट ८ ड मध्ये कृषि उपसंचालक यांनी कंपनी प्रतिनिधीकडून घ्यावी व त्यांचेस्तरावर जतन करावी. तसेच त्याची एक प्रत कंपनी प्रतिनिधीसही उपलब्ध करुन देण्यात यावी
५. सुक्ष्म सिंचन संच घटकाच्या चमुने काढलेल्या तीन नमुन्यांपैकी एक नमुना तपासणीसाठी अधिकृत प्रयोगशाळांकडे परिशिष्ट ९ च्या माहितीसह कृषि उपसंचालक, जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालय यांनी पाठवून प्रयोगशाळेकडुन तपासून घ्यावेत, दुसरा नमुना जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयातील कृषि उपसंचालक यांनी त्याचे कार्यालयस्तरावर जतन (in the custody of nodal officer) करावा. उर्वरीत एक नमुना सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादक कंपनी प्रतिनिधीकडे जतन करण्यासाठी देण्यात यावा. नमुना काढल्याच्या दिनांकापासून पुढील १५ दिवसांत नमुना तपासणी संस्थेस पाठविण्यात यावा. यामध्ये विलंब होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी.

नमुना कोठून घ्यावा - सुक्ष्म सिंचन संचातील सर्व महत्वाच्या घटकांचे बॅचनंबरसह नमुने काढणे अनिवार्य (Mandatory) राहिल. ज्या सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादकांना योजनेंतर्गत कामे करण्यास मान्यता दिलेली आहे अशा उत्पादकांच्या कारखाना ते शेतकऱ्यांच्या शेतावर प्रत्यक्षात बसविलेले संच या साखळीमधून रॅन्डम पद्धतीने नमुने घ्यावेत. नमुना उत्पादक कंपनी प्रतिनिधी / वितरक/शेतकरी यांचे समक्ष घ्यावा व तो नमुना त्यांचे समक्ष सीलबंद करावा. त्यावर चमुतील सदस्यांसह उपस्थित सर्व प्रतिनिधीची स्वाक्षरी घ्यावी.

दिलेल्या लक्षांकाचे ७५ टक्के नमुने शेतक-याच्या शेतावरुन काढावेत तसेच उर्वरीत २५ टक्के नमुने गोडाऊनमधुन काढावेत

१९.६ ठिबक / तुषार संच घटकांचा नमुना परिमाण

सिपेट, औरंगाबाद (Centre Institute of Petrochemicals Engineering & Technologies-CIPET) रसायने आणि खते मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे दि. १६/१२/२०२१ रोजीचे पत्रानुसार ठिबक / तुषार संच घटकांचा नमुना परिमाण खालीलप्रमाणे निश्चित करण्यात आले असुन त्यानुसार कार्यवाही करावी.

अ. क्र.	ठिबक/तुषार घटकाचे नाव	बीआयएस क्रमांक	तपासणीच्या बाबी	प्रती नमुना आवश्यक परिमाण मीटर/संख्या
१.	लॅटरल	आय एस १२७८६	१. Identification & composition analysis	१५ मीटर
२.	इमिटींग पाईप (इनलाईन)	आयएस १३४८८	२.Thickness ३.Pressure Test ४.Dimensions	३० मीटर
३.	सिकलर पाईप (तुषार)	आयएस १४१५१ भाग २	१. Identification & composition analysis २.Thickness ३.Pressure Test ४.Dimensions	१ मीटर X ०४ नग फ्लेन पाईप १ मीटर X ०१ नग मेन कप्लर पाईप १ मीटर X ०१ नग मेन फिमेल कप्लर पाईप
३.	एचडीपीई पाईप	आयएस ४९८४	१. Identification & composition analysis २.Thickness ३.Pressure Test ४.Dimensions	१ मीटर X ०६ नग
४.	पीव्हीसी पाईप्स (UPVC Pipes IS: ४९८५)	आयएस ४९८५	१. Identification & composition analysis २.Thickness ३.Pressure Test ४.Dimensions	१ मीटर X ०६ नग
५.	इमीटर (झीपर)	आयएस १३४८७	१. Identification & composition analysis २. Flow rate	५० नग

१९.७ नमुना काढण्याची पध्दत -

१. शेतक-यांच्या शेतातून नमुना घ्यावयाचा असल्यास कंपनी प्रतिनिधीस आगाऊ सूचना देण्यात यावी.
२. संयुक्त तपासणी चमुने ठिबक/तुषार सिंचन संच घटकाचे तीन नमुने तपासणीसाठी काढावेत. ज्या सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादकांना योजनेंतर्गत कामे करण्यास मान्यता दिलेली आहे अशा उत्पादकांच्या कारखाना ते शेतकऱ्यांच्या शेतावर प्रत्यक्षात बसविलेले संच या साखळीमधून रॅन्डम पध्दतीने नमुने घ्यावेत.
३. शेतकऱ्यांच्या शेतावर नमुना काढताना रॅन्डम पध्दतीचा अवलंब करावा.
४. ज्या शेतकऱ्यांच्या शेतावरील नमुना घेण्यात येणार आहे, अशा शेतकऱ्यांच्या उपस्थितीत नमुना काढावा. स्वतः शेतकरी उपस्थित राहू न शकल्यास शेजारचे

शेतकरी यांचे समक्ष नमुना काढावा. अपवादात्मक परीस्थितीमध्ये अशावेळी कंपनी / वितरक यांचे प्रतिनिधी यांचे समक्ष नमुना काढावा.

- नमुना तपासणी होईपर्यंत त्याची साठवणुक व हाताळणी योग्य प्रकारे करावी. जेणेकरून कुठल्याही प्रकारचे Mechanical Damage होणार नाही याची काळजी चमुने घ्यावी. शेतक-याच्या शेतातून नमुना घेतांना ईमिटिंग पाईप , लॅटरल, ईमिटर (झीपर) या घटकांचे टेस्टिंग करणेपूर्वी ३ ते ३.५ किग्रॅ प्रती वर्ग सेमी. पाण्याच्या दाबावरती योग्य प्रकारे साफ करून घेणे गरजेचे आहे. ही जबाबदारी चमुतील कंपनी प्रतिनिधीची राहिल. ज्यामुळे कुठलेही भौतिक घन पदार्थ त्यामध्ये राहणार नाही. नमुना योग्य प्रकारे साफ करून घेतल्यानंतरच त्याचे संदर्भिय मानांकनानुसार (बीआयएस) नुसार गुणवत्ता परिक्षण करावे.

१९.८ नमुना सिलबंद करणेची पध्दती -

- लॅटरलचे / इमिटिंग पाईपचे नमुने काढल्यानंतर त्याची योग्य गुंडाळी करावी, गुंडाळी करताना ते चेपले जाणार नाहीत अशा बेताने गोल गुंडाळी करावी व गोल गुंडाळी केल्यानंतर त्याला सुतीपट्टीने व्यवस्थित गुंडाळावे. सर्व बाजूने सुतीपट्टीने गुंडाळल्यानंतर ज्याठिकाणी गुंडाळी संपेल तेथे सुतीपट्टीच्या गाठीवर लाखेचे सील करावे.
- झीपरचे नमुने सुती कापडी पिशवीत घालून ती पिशवी सीलबंद करावी. (झीपरचे नमुने शेतातून घेताना ते वेगवेगळ्या ठिकाणावरून घेण्यात यावेत)सिल केलेल्या नमुन्यावर(कापडी गुंडाळी) मार्कर पेनद्वारे केवळ नमुन्याचा कोड क्रमांक व बीआयएस क्रमांक ठळकपणे नमुद करावा.
- सीलबंद केलेली लॅटरल / इमिटिंग पाईपचे गुंडाळी व झीपरचे पिशवीमध्ये परिशिष्ट-८ अ, ८ ब प्रमाणे तयार केलेले माहिती पत्रक कापडी पिशवीत न टाकता (नमुना सीलबंद करताना) जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालय स्तरावर स्वतंत्र नस्ती मध्ये जतन करावे. गोपनीयतेच्या दृष्टीने कोणत्याही परिस्थितीत परिशिष्ट-८ अ व ८ ब तपासणी संस्थेस पाठविण्यात येवू नये.
- शेतक-यांच्या शेतातून नमुना काढल्यानंतर शेतक-याचा संच बंद होणार नाही, याची काळजी घ्यावी. ज्या ठिकाणातून नमुने काढले असतील अशा ठिकाणी संबंधित वितरकाकडून नवे साहित्य बसवून घ्यावे व संच संबंधित वितरकाकडून तातडीने का-यान्चीत करून घ्यावा. नमुना काढलेल्या ठिकाणी पुन्हा साहित्य बसवून देण्याची जबाबदारी संबंधित वितरकाची राहिल. नमुना काढलेल्या परिमाणाएवढे साहित्य शेतक-यास दिल्याबाबतचा लेखी अहवाल जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयास कंपनी प्रतिनिधीने तात्काळ सादर करावा.
- एचडीपीई व पीव्हीसी पाईपचे नमुन्यांच्या बाबतीत उपरोक्त १ ते ४ प्रमाणे कार्यपध्दती अवलंबवावी.

६. तपासणी संस्थेकडे नमुने पाठवताना संस्थेस पाठवावयाच्या पत्रामध्ये नमुन्याचा कोड व सुक्ष्म सिंचन संच घटकाचा तांत्रिक तपशिलच (Technical specification) पाठवावा. तपासणी संस्थेकडे पाठवावयाच्या तपशिलाचा नमुना सोबत परिशिष्ट-०९ मध्ये देण्यात आलेला आहे. सदर परीशिष्ट -९ मधील तपशील संबंधीत कृषि उपसंचालक यांनी पत्राद्वारे प्रयोगशाळेस कळविण्यात यावे. तसेच त्याची प्रत संचालक फलोत्पादन यांना देण्यात यावी. या तपशीलाव्यतिरीक्त अधिकची माहिती प्रयोगशाळेस देऊ नये. परीशिष्ट ८ अ, परीशिष्ट ८ ब आणि प्रयोगशाळेस पाठविलेल्या तांत्रिक तपशीलाची परिशिष्ट-०९ ची एक प्रत सीलबंद लिफाफामध्ये आयुक्तालयास सादर करण्यात यावी.
७. तपासणी चमु प्रमुखाने काढलेल्या नमुन्यांची नोंद परिशिष्ट-१० मधील नोंदवहीत घ्यावी. कृषि आयुक्तालयाकडून कळविण्यात आलेल्या सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादकनिहाय प्रत्येक घटकाचा सीएमएल नंबर काढलेल्या नमुन्याशी पडताळून घ्यावा.
८. नमुन्याला कोड देण्याची पध्दती सोबत परिशिष्ट-११ मध्ये देण्यात आलेली आहे. त्याचा तपशिल पुढील प्रमाणे देण्यात येत आहे.

११.१ नमुना कोड - MILT PN-००१-२२-२३ -

१. यामध्ये म्हणजे MI - Micro Irrigation, LT- Lateral, PN -जिल्हाचे संक्षेपन(पुणे जिल्हा), ००१ - नोंदवहीतील क्रमांक व २२-२३ वर्ष दर्शविते.
२. नमुना कोडमध्ये जिल्हाचे संक्षेपन किमान २ व व माल ३ अद्याक्षराच्या मर्यादेत असावे. (उदा. नंदुरबार - NDB, अहमदनगर - AMD, बीड - BD इत्यादी)
३. नमुने काढणे सिलबंद करणे तसेच नमुने काढण्यासाठी क्षेत्रस्तरावरील प्रवासासाठीचा खर्च जिल्हास्तरावर सुक्ष्म सिंचन योजनेतर्गत उपलब्ध असलेल्या आकस्मिक निधीतून खर्च करावा.
४. काढण्यात आलेल्या नमुन्यांचा तपशिल सोबतचे परिशिष्ट-१२ मध्ये दर महिन्याला जिल्हास्तरावरील कृषि उपसंचालक यांनी कृषि आयुक्तालयास सादर करावा.
५. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना मापदंडाप्रमाणे निश्चित केलेल्या गुणनियंत्रण तपासणी दरम्यान त्यांचे कार्यक्षेत्रातील सुक्ष्म सिंचन संच तपासणीचे वेळी संचाचे गुणवत्तेबाबत दोष आढळून आल्यास खात्री करणेकरीता पर्यवेक्ष्य अधिकारी म्हणून त्यांना सुक्ष्म सिंचन संच नमुना काढून तपासणीस पाठवता येईल. सदर नमुना संख्या कृषि उपसंचालक यांना देण्यात आलेल्या लक्षांकाच्या व्यतिरीक्त राहिल.
६. नमुना घेतांना स्थापित चमुतील सर्व सदस्यांनी स्वतः उपस्थित राहून नमुने काढावेत. चमुतील फक्त एक सदस्याने तसेच चमु व्यतिरिक्त कोणत्याही प्रतिनिधीने नमुना काढू नये.
७. नमुना कोडींगच्या गोपनीयतेची सर्वस्वी जबाबदारी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयातील कृषि उपसंचालक (चमू प्रमुख) यांची राहिल. कृषि उपसंचालक यांनी

नमुना कोड नोंदवही त्यांचे स्वतःचे ताब्यात ठेवावी. नमुना कोड क्रमांक चमुतील इतर सदस्यांना ज्ञात होणार नाही याबाबत व्यक्तिशः दक्षता घ्यावी.

८. राज्यस्तरावरील तपासणी पथकाने काढलेल्या नमुन्याची नोंदवही कृषि उपसंचालक (फलो-४), कृषि आयुक्तालय यांचे स्तरावर ठेवण्यात यावी.
९. नमुना तपासणीचे निष्कर्ष प्रयोगशाळेकडून प्राप्त झालेनंतर जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयातील कृषि उपसंचालक यांनी दिलेले कोड डीकोड करून अप्रमाणित झालेल्या नमुन्याची सविस्तर माहिती जिल्हा जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचे स्वाक्षरीने विभागीय कृषि सहसंचालक कार्यालय व कृषि आयुक्तालयास सादर करावे.

२०. योजनेचे मूल्यमापन-

संबंधीत आर्थिक वर्षांतर्गत झालेल्या कामाचे मूल्यमापन करण्याकरिता त्रयस्थ संस्थेची नियुक्ती आयुक्तालयाकडून करण्यात येईल. सदर त्रयस्थ संस्थेमार्फत योजनेचे मूल्यमापन करण्यात येईल.

२१. पुरक अनुदान -

अ.) प्रती थेंब अधिक पीक अंतर्गत सुक्ष्म सिंचनासाठी लाभ घेतलेल्या राज्यातील शेतक-यांना मुख्यमंत्री शाश्वत सिंचन योजने अंतर्गत अल्प व अत्यल्प भुधारक लाभार्थ्यांना अनुक्रमे २५ टक्के आणि इतर शेतक-यांना ३० टक्के असे एकुण ८० टक्के व ७५ टक्के पुरक अनुदान देय आहे.

ब.) प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजनेंतर्गत सुक्ष्म सिंचन घटकाकरीता निवड होऊन लाभ देण्यात आलेल्या अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती या प्रवर्गातील लाभार्थ्यांना डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर कृषि स्वावलंबन योजनांतर्गत तसेच बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना (क्षेत्रांतर्गत आणि क्षेत्राबाहेरील) पुरक अनुदान देय असल्याने अशा प्रकारे दोन्ही योजनांमधून पात्र शेतक-यांना मंजूर मापदंडाच्या ९० टक्के च्या मर्यादेत अनुदान देण्यात येईल. कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परीषद यांनी महाडीबीटी पोर्टलवरून पूर्णपणे ऑनलाईन पध्दतीने पुरक अनुदान अदायगीची कार्यवाही करणे आवश्यक राहिल. यासंदर्भातील संचालक विस्तार व प्रशिक्षण, यांचे स्तरावरून वेळोवेळी निर्गमित होणारे आदेश/सुचनांप्रमाणे कार्यवाही करून सर्व लाभार्थ्यांना लाभ देऊन दिलेले लक्षांक साध्य करावे.

२२. निधी उपयोगिता प्रमाणपत्र व प्रशासकीय /आकस्मिक खर्च

१. प्राप्त निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी विभागीय कृषि सहसंचालक यांचे प्रतिस्वाक्षरीसह आयुक्तालयास सादर करावे. केंद्र शासनास सादर करण्यात येणारे आंग्लभाषिय उपयोगिता प्रमाणपत्र जीएफआर १९ अ नुसार सादर करण्यात यावे.

२. सुक्ष्म सिंचन योजनेतर्गत प्रशासकीय खर्चासाठी राखून ठेवण्यात आलेल्या निधीचे वितरण विभागीय कृषि सहसंचालक, जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी आणि तालुका कृषि अधिकारी यांना आयुक्तालय स्तरावरून निश्चित करण्यात येईल. निश्चित केलेल्या निधीचे वितरण जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयास करण्यात येईल. त्याप्रमाणे जिल्हा स्तरावरून संबंधीतांची देयके अदायगी करावीत.
३. उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या आकस्मिक निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी विभागीय कृषि सहसंचालक यांचे प्रतिस्वाक्षरीसह आयुक्तालयास सादर करावे. केंद्र शासनास सादर करण्यात येणारे आंग्लभाषिय उपयोगिता प्रमाणपत्र जीएफआर १९-अ नुसार सादर करण्यात यावे.
४. सदर योजनेच्या कामाकाजाकरीता कंत्राटी पद्धतीने नेमण्यात आलेले कंत्राटी कर्मचा-यांचे मानधन व इतर अनुषंगिक बाबीचा खर्च जिल्हास्तरावर उपलब्ध होणा-या आकस्मिक खर्चातून करण्यात यावा.

२३ . लेखा परिक्षित उपयोगिता प्रमाणपत्र -

१. संबंधीत आर्थिक वर्षामध्ये योजनेतर्गत प्राप्त होणाऱ्या निधीचे लेखा परिक्षित उपयोगिता प्रमाणपत्र कृषि आयुक्तालय स्तरावरून केंद्र शासनास सादर करणेत येईल.
२. संबंधीत आर्थिक वर्षामध्ये करीता लेखांकन व लेखापरीक्षण करण्यासाठी स्वतंत्र सनदी लेखापालाची नियुक्ती कृषि आयुक्तालय स्तरावरून करणेत येईल. सनदी लेखापालांना आवश्यक ते सर्व अभिलेख उपलब्ध करून देण्याची जबाबदारी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांची राहिल.

सदरच्या सुचना केंद्र व राज्य शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार निर्गमित करण्यात येत असून योजनेची अंमबजावणी करतांना अडचणी निर्माण झाल्यास केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचना अंतीम समजण्यात याव्यात.

सोबत : वरील प्रमाणे

आयुक्त कृषि १४

महाराष्ट्र राज्य, पुणे

१. मा. प्रधान सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग मंत्रालय, मुंबई-३२ यांना माहितीस्तव सादर.
२. मा. प्रकल्प संचालक, नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प, मुंबई यांना माहितीस्तव सादर.
३. संचालक (सर्व) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना माहिती तथा उचित कार्यवाहीस्तव
४. विभागीय कृषि सहसंचालक (सर्व) यांना माहिती तथा उचित कार्यवाहीस्तव
५. कृषि सहसंचालक (सर्व) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना माहिती तथा उचित कार्यवाहीस्तव
६. कृषि सहसंचालक (आस्थापना) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे माहिती तथा उचित कार्यवाहीस्तव

७. अधिक्षक कृषि अधिकारी (दक्षता पथक) कृषि आयुक्तालय,महाराष्ट्र राज्य,पुणे माहिती तथा उचित कार्यवाहीस्तव
८. कृषि विकास अधिकारी (सर्व),जिल्हा परिषद यांना माहितीस्तव व योग्य कार्यवाहीस्तव
९. संचालक व प्रमुख, सेंटर फार स्किलींग अन्ड टेक्निकल सपोर्ट (सिपेट),औरंगाबाद माहिती तथा उचित कार्यवाहीस्तव
- १०.संचालक, वसंतदादा शुगर इन्स्टीट्युट .मांजरी, पुणे माहिती तथा उचित कार्यवाहीस्तव
- ११.नोंदणीकृत सुक्ष्म उत्पादक कंपनी सर्व,माहिती तथा उचित कार्यवाहीस्तव.

परीशिष्ट १

प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना प्रती थेंब अधिक पिक महाडीबीटी पोर्टलवरील सोडतीद्वारे निवड झाल्यानंतर अर्ज छानणी स्तर

अ.क्र.	कार्यवाही प्रक्रीया	स्तर
१	लाभार्थी शेतक-याने कागदपत्रे अपलोड करणे	लाभार्थी
२	अपलोड केलेल्या कागदपत्रांची छानणी करणे	कृषि सहायक
३	अपलोड केलेल्या कागदपत्रांची छानणी करुन प्रस्तावास पुर्वसंमती देणे	तालुका कृषि अधिकारी
४	लाभार्थी यांनी संच खरेदी करुन देयक व प्रस्ताव अपलोड करणे	लाभार्थी
५	अपलोड केलेल्या देयकाची छानणी तसेच मोका तपासणी करुन पोर्टलवर नोंद करणे	कृषि पर्यवेक्षक
६	देयक व मोका तपासणी छानणी	मंडळ कृषि अधिकारी
७	देयक छानणी, मोका तपासणी छानणी आणि अंतिम अनुदान अदायगी जिअकृअ शिफारस करणे	तालुका कृषि अधिकारी
८	प्रस्तावास अनुदान अदायगी करणे व शेतक-याच्या बँक खात्यात अनुदान जमा करणे	जिअकृअ/कृषि आयुक्तालय

परिशिष्ट -०२

ठिबक सिंचन / मिनी व मायक्रो स्प्रीकलर संघ -मोका तपासणी प्रपत्र

शेतकऱ्याचे नाव:-		गाव:-	
तालुका:-		जिल्हा	
पिकाचे नाव:-	अंतर	तपासणी दिनांक:-	क्षेत्र हेक्टर:-

सुक्ष्म सिंचन संचालित साहित्य तपासणी अहवाल

अ.क्र.	साहित्याचे नाव	साईज/क्षमता	परिमाण	बि.आय.एस.	बिलाप्रमाण		प्रत्यक्षात		मिटर/संख्या
					सि.एम.एल.नं	बॅच नंबर	सि.एम.एल.नं	बॅच नंबर	
१	स्क्रिन /डिस्क फिल्टर	10/20/25/30/m3/hr	नग	12785					
२	क्वेन्च्युरी व मॅनिफोल्ड	3/4" / 1" /1.5" /2" /2.5"	नग	14483 (Part 1)					
३	एअर रिलिज व्हॉल्व	1" /1.5" /2" /..... "	नग	NA					
४	नॉन रिटर्न व्हॉल्व	1.5" /2" /2.5" /..... "	नग	NA					
५	बायपास असेंबली	2.5" x 2", 2"x1.5", 15" x 1.5"	नग	NA					
६	पिक्वीसी पाईप (वर्ग-२)/ एचडीपीई पाईप	50 mm	मिटर	4985					
		63mm	मिटर	4985					
		75mm	मिटर	4985					
		90mm	मिटर	4985					
	 Mm							
७	प्लेन लॅटरल वर्ग-२	12 mm	मिटर	12786					
		16 mm	मिटर	12786					
		20 MM	मिटर	12786					
		20 mm	मिटर	12786					
		32 mm	मिटर	12786					
८	इमीटींग पाईप (वर्ग -२) रेग्युलेटेड/नान रेग्युलेटेड	12 MM LPHCM	मिटर	13488					
		16 MM LPHCM	मिटर	13488					
		20 MM LPHCM	मिटर	13488					
९	इमीटर/ड्रिपर	4 lph/8 lph/.....lph	नग	13487					
१०	कंट्रोल व्हॉल्व	63 mm	नग	NA					
		75 mm	नग	NA					
११	फ्लश व्हॉल्व	50 mm/ 63mm/75 mm	नग	NA					
१२	थ्रोटल व्हॉल्व	1.5"/2"/2.5"/....."	नग	NA					

मिनी/ मायक्रो/सेमीपर्मनंट स्प्रीकलर साठी आवश्यक इतर घटक

१३	मायक्रो स्प्रीकलर सेट		संच						
१४	मिनि स्प्रीकलर नोजल		नग	12232					
१५	मिनि स्प्रीकलर असेंबली								
१६	रायजर रॉड व असेंबली		नग	NA					

Optional Items

१९	सॅंड फिल्टर(बॅक वॉश असेंबलीसह)	10/20/25/ 30/m3/hr	नग	14606					
२०	हायड्रोसायक्लॉन फिल्टर	10/20/25/ 30/m3/hr	नग	IS 14743					
२१	फर्टीलायझर टँक (असेंबली सह)	30/60/90 /..... Liter	नग	14483 Part 3					
२२	ड्रिप लाईन वाईडर		नग						
२३	फिटींग व असेसरीज		प्रत्यक्ष						

शेरा:-

मीकृषी पर्यवेक्षक, सजा.....ता.....जि.....प्रमाणीत करतो की, वरीलप्रमाणे मोका तपासणी केलेली असून क्षेत्र परिस्थितीप्रमाणे बरोबर आहे. तसेच मी मोका तपासणीबरोबरच दि. रोजी जिओटॅगिंग केले आहे. सदर प्रकरणहेक्टर क्षेत्रासाठीच्या अनुदानासाठी शिफारस करण्यात येत आहे.

स्वाक्षरी
(शेतकऱ्याचे पूर्ण नाव)

स्वाक्षरी
(संपुर्ण नाव)
कृषि पर्यवेक्षक

परिशिष्ट -०३

तुषार सिंचन संच --चल (Portable sprinkler) मोका तपासणी अहवाल.

शेतकऱ्याचे नाव:-

गाव

तालुका:-

जिल्हा

स.नं.

पिकाचे नाव:-

तुषार सिंचना खालील क्षेत्र हे.

निरिक्षण दि.

अ.क्र.	बाब	सि.एम.एल नंबर	बॅच नंबर	बिलाप्रमाणे		प्रत्यक्षात	
				परीमाण	संख्या	परीमाण	संख्या
१	क्रिक कपलड एच.डी.पी.ई. पाईप (क्लास -२), ६३/७५/९० मि.मि. व्यास, (बि.आय.एस १४१५१- पार्ट -२)						
२	क्रिक कपलड एच.डी.पी.ई. पाईप (क्लास -२), व्यास ६३/७५/९० मि.मि फुट बॅटन असेंबली.						
३	जि.आय.रायजर पाईप (३/४" व्यास x 75 mm)						
४	स्प्रिंकलर नोजल (१.७तो २.८ कि.ग्रॅ/से.मी.२) बि.आय.एस. १२२३२ पार्ट -१						
५	क्रिक कपलड एच.डी.पी.ई. बॅंड (कपलर सह)(६३/७५/९० मि.मि)						
६	क्रिक कपलड एच.डी.पी.ई. पंप कनेक्टर सह- व्यास ६३/७५/९० मि.मि.)						
७	क्रिक कपलड एच.डी.पी.ई. एन्ड कॅप (व्यास ६३/७५/९० मि.मि.)						
८	क्रिक कपलड एच.डी.पी.ई. टी (व्यास ६३/७५/९० मि.मि.)						
९	प्रेसर गेज						
१०	तुषार सिंचन संचावर एम्बॉसिंग केले आहे/ नाही						

शेरा:

(एच.डि.पी.ई पाईप -बि.आय.एस. १४१५१ पार्ट -२ यांचा सी.एम.एल व यांचा बॅच नंबर नमुद करावा.)

मी.....कृषी पर्यवेक्षक सजा,.....ता.....जि..... प्रमाणीत करतो की, वरीलप्रमाणे
मोका तपासणी केलेली असून ती क्षेत्र परिस्थितीप्रमाणे बरोबर आहे.तसेच मी मोका तपासणी बरोबरच दि. रोजी जिओटिंग केले आहे.सदर
प्रकरणहेक्टर क्षेत्रासाठी अनुदानास शिफारस करण्यात येत आहे.तसेच मार्गदर्शक सुचनेप्रमाणे संचावर " शेतकऱ्याचे नाव,गाव,संच
बसविल्याचे वर्ष व सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादक कंपनी" याप्रमाणे मजकुर नोंदविला आहे.

स्वाक्षरी
(शेतकऱ्याचे पुर्ण नाव)

स्वाक्षरी
(संपुर्ण नाव)
कृषि पर्यवेक्षक

परिशिष्ट - ४

सुक्ष्म सिंचन संच मापदंडाप्रमाणे तपासणी प्रपत्र
(मंडळ कृषि अधिकारी, तालुका कृषि अधिकारी, उपविभागीय कृषि अधिकारी,
जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, विभागीय कृषि सहसंचालक यांचेकरीता)

- योजनेचे नांव -राकृवियो प्रती थेंब अधिक पीक
- तपासणीचा दिनांक :-
- तपासणी अधिका-याचे नाव व पदनाम :-
- तपासणीच्या वेळी उपस्थित शेतक-याचे/ प्रतिनिधीचे नाव :- श्री./श्रीमती
- तपासणीच्या वेळी उपस्थित अधिकारी /कर्मचारी :-
- १. श्री. पदनाम-
- २. श्री. पदनाम-
- ३. श्री. पदनाम-
- ४. श्री. पदनाम-

अ.क्र.	बाब	तपशिल
१	लाभार्थी शेतक-याचे नाव-	
२	गाव	
३	तालुका	
४	जिल्हा	
५	लाभार्थी शेतक-याचा प्रवर्ग- अ) भुधारणा - अल्प /अत्यल्प / इतर ब) अनुसुचित जाती/अनुसुचित जमाती / सर्वसाधारण	
६	सुक्ष्म सिंचन संचाचा प्रकार- टिबक सिंचन संच / तुषार सिंचन संच	
७	टिबक सिंचन/ तुषार सिंचन संच बसविलेला प्रस्तावात नमुद प्रमाणे तसेच प्रत्यक्षात आढळून आलेला सर्व्हे नंबर	बरोबर/चुक
८	टिबक सिंचन/ तुषार सिंचन संच बसविलेले क्षेत्र(हे.) (प्रस्तावाप्रमाणे)	
९	टिबक सिंचन / तुषार सिंचन संच बसविलेल्या क्षेत्राची (लांबी x रुंदी) मी. एकुण क्षेत्र हे. (प्रत्यक्ष आढळल्याप्रमाणे)	
१०	टिबक सिंचन / तुषार सिंचन संच बसविलेले वर्ष-	
११	टिबक सिंचन संचअसल्यास लॅटरल अंतर (मी x मी)	
१२	तुषार सिंचन संचअसल्यास पाईपचा व्यास मिमी ६३ /७५ /९० मिमी	
१४	टिबक सिंचन / तुषार सिंचन संच उत्पादक कंपनीचे नाव	
१५	टिबक सिंचन/तुषार सिंचन संच वितरकाचे नाव-	
१६	टिबक सिंचन / तुषार सिंचन संच उभारणीसाठी आलेला खर्च/ बिलाची रक्कम-	
१७	मोका तपासणी केलेल्या अधिका-याचे /कर्मचा-याचे नाव व पदनाम-	
१८	टिबक सिंचन / तुषार सिंचन संचासाठी लाभार्थी शेतक-यांस मिळालेल्या अनुदानाची रक्कम-	
१९	सध्या घेतलेले पीक	

परिशिष्ट ४(अ)

ठिबक सिंचन संच/मिनीसिंचकलर/मायक्रो सिंचकलर मापदंडाप्रमाणे - तपासणी प्रपत्र
योजनेचे नांव - राकृवियो प्रती थेंब अधिक पीक

अ. क्र.	बाब	बीआयएस/ सीएमएल नं./ ब्रॅन्ड नेम	देयकाप्रमाणे मी./संख्या	प्रत्यक्षात मी./संख्या
१	सबमेन - लांबी व व्यास			
२	लॅटरल - व्यास (मी.मी) व लांबी (मी.)			
३	झीपर - ऑनलाईन असल्यास संख्या इनलाईन लॅटरल असल्यास लांबी (मी.)			
४	इनलाईनसाठी इनलाईन पाईप वर्ग	वर्ग-१/वर्ग-२/वर्ग-३		
५	फिल्टर - स्क्रीन, सॅन्ड, डिस्क			
६	बायपास असेंब्ली	लागू नाही		
७	कंट्रोल फ्लश वॉल्व्ह	लागू नाही		
८	लॅटरलमधील प्रेशर गेज दिला आहे काय? असल्यास दाब-समान/असमान	लागू नाही		
९	लाभार्थी शेतक-याचे ठिबक सिंचन / तुषार सिंचन संचाबाबतचे सर्वसाधारण अभिप्राय			
१०	ठिबक सिंचन/ तुषार सिंचन संचाबाबत तपासणी अधिका-याचे अभिप्राय			

स्वाक्षरी
नाव
शेतकरी / शेतकरी प्रतिनिधी

स्वाक्षरी
नाव
पदनाम
क्षेत्रीय अधिकारी/ कर्मचारी

स्वाक्षरी
नाव
पदनाम
तपासणी अधिकारी

परिशिष्ट ४ (ब)

तुषार सिंचन संच मापदंडाप्रमाणे तपासणी प्रपत्र

- योजनेचे नांव - राकृवियो प्रती थेंब अधिक पीक

अ.क्र.	बाब	देयकाप्रमाणे	प्रत्यक्षात
		परिमाण/संख्या	परिमाण/संख्या
१	स्प्रिंकलर पाईप (६ मि. दाब २.५ कि/चौ.सें.मी. आयएस १४१५१ (पार्ट-१) (क्लास-२) १९९४ किंवा अॅल्युमिनियम पाईप मेन लाईन कपलरसह (आयएस-७०९२ प्रमाणे)		
२	नोजल / स्प्रिंकलर (गन मेटल) आयएस-१२२३२, पार्ट-१, १९८७ प्रमाणे किंवा अॅल्युमिनियम पाईप स्प्रिंकलर कपलरसह		
३	रायझर पाईप (किमान २.५ फुट) किंवा रायझर क्विक कपलर		
४	बॅंड (९० डिग्री) किंवा रायझर क्विक कपलर कनेक्टर		
५	स्प्रिंकलर बेस बॅटन अॅक्सेसरीसह किंवा नोजल/स्प्रिंकलर (गन मेटल) आयएस-१२२३२, पार्ट-१, १९८७ प्रमाणे		
६	एन्ड फ्लग		
७	पंप कनेक्टिंग निपल/स्कूड कपलर		
८	प्रेसर गेज		
९	बेन्ड (९० डिग्री)		
१०	मेटॅलीक सॅडल/बॅटन		
११	तुषार सिंचन संचावर इंबॉसिंग केले आहे / नाही		
१२	लाभार्थी शेतक-याचे टिबक सिंचन / तुषार सिंचन संचाबाबतचे सर्वसाधारण अभिप्राय		
१३	टिबक सिंचन/ तुषार सिंचन संचाबाबत तपासणी अधिका-याचे अभिप्राय		

स्वाक्षरी
नाव
शेतकरी / शेतकरी प्रतिनिधी

स्वाक्षरी
नाव
पदनाम
क्षेत्रीय अधिकारी/ कर्मचारी

स्वाक्षरी
नाव
पदनाम
तपासणी अधिकारी

परिशिष्ट ५ (अ)

सुक्ष्म सिंचन योजनेतर्गत नोंदणीस मान्यता देण्यात आलेल्या सुक्ष्म सिंचन संघ उत्पादक कंपनीने जिल्हानिहाय प्राधिकृत केलेल्या वितरकांना विक्रीसाठी वितरीत केलेल्या सुक्ष्म सिंचन संघ घटकांचा वितरक, जिल्हा व त्रैमासिक अहवाल.

सुक्ष्म सिंचन संघ उत्पादक कंपनीचे नांव व पत्ता -

दिनांक

अ. क्र.	जिल्हा	तालुका	वितरक / विक्रेत्याचे पूर्ण नांव व पत्ता	देयक क्रमांक	देयक दिनांक	विक्रीसाठी वितरीत केलेला सुक्ष्म सिंचन घटक(मीटर/संख्या)							
						ठिबक सिंचन घटकाचे नांव			तुषार सिंचन घटकाचे नांव				
						वितरीत केलेले पीव्हीसी पाईप (मीटर)	वितरीत केलेले lateral BIS- 12786 (मीटर)	वितरीत केलेले Emitter (online) BIS- 13487 (संख्या)	वितरीत केलेले Emitting Pipe (Inline) BIS- 13488 (मीटर)	वितरीत केलेले Filter BIS- 12785 (संख्या)	वितरीत केलेले Sprinkler Pipes Part-I Polyethylene Pipe BIS - 14151 (Part-I) (संख्या)	वितरीत केलेले Sprinkler Pipes Part-II Polyethylene Pipe (QCPP) BIS - 14151(Part-II) (संख्या)	Rotating Sprinkler Nozzle BIS - 12232 वितरीत केलेले(संख्या)
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४

टिप - वर नमूद केलेले ठिबक व तुषार सिंचन घटकांचे CML नंबर माहितीच्या शेवटी नमूद करावेत.

परिशिष्ट - ६

प्रति,

लाभार्थी नांव -श्री/श्रीमती-----

गांव-

तालुका-

आपले शेतातील सर्व्हे. नं. मध्ये सुक्ष्म सिंचन संच घटक बसविणेकरीता मी मे. या
कंपनीचा तांत्रिक प्रतिनिधी म्हणून आपले/ आपले प्रतिनिधीचे समक्ष सर्व्हेक्षण केले असून खालीलप्रमाणे
आराखडा तयार करणेत आला असून आपणास सिंचन संच बसविणेकरीता उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

संकल्प आराखडा व प्रमाणपत्र

अक्षांश	रेखांश
---------	--------

कंपनीच्या प्रतिनिधीने आराखड्यावर दयावयाचे प्रमाणपत्र

वरीलप्रमाणे आराखडा शेतक-यांने दिलेला पाणी परिक्षण अहवाल तसेच पाणी उपलब्धता, डिझेल/
विद्युत मोटरीची क्षमता, मातीचा प्रकार, घ्यावयाचे पीक, जमीनीचा चढउतार, पाण्याच्या सुविधेपासुन
टिबक/तुषार सिंचन संचाचे अंतर इ. माहितीच्या आधारे व प्रत्यक्ष पाहाणी करून तयार केलेले आहे. टिबक
सिंचन संच व्यवस्थित चालण्याच्या दृष्टीने वरील आराखडा तांत्रिक व आर्थिकदृष्ट्या योग्य आहे.

सही :-----

(कंपनीचे तांत्रिक प्रतिनिधी)

कंपनी तांत्रिक प्रतिनिधीचे नांव :

कंपनीचे नाव/शिक्का:-----

सुचना- सदर आराखडा शेतक-यांनी महाडीबीटी पोर्टलद्वारे कागदपत्रे सादर करतांना अपलोड करावा.

परिशिष्ट - ७
शेतक-याने दयावयाचे हमी पत्र

मी -----रा.-----,ता.-----,जि.-----दि. /
/२१ , रोजी-----या स. न. मधील -----क्षेत्रावर-----पिकासाठी टिबक सिंचन/तुषार
सिंचन संचाच्या अनुदानासाठी अर्ज केलेला आहे. मला आपणाकडून पुर्वसंमती मिळालेली आहे. त्यानुसार मी
टिबक/तुषार संच बसविलेला आहे.

मी सत्यप्रतिज्ञेवर प्रमाणीत करतो की,

१) मी खालीलप्रमाणे कागदपत्र सादर केली असून ती सर्व माहिती/कागदपत्रे बरोबर आहेत. याची
सर्व जबाबदारी माझी राहिल.

- i. शेतक-यांचे हमीपत्र
- ii. ७/१२ उतारा (मालकी हककासाठी)
- iii. ८ अ उतारा (एकूण क्षेत्राच्या माहितीसाठी)
- iv. कंपनी प्रतिनिधीने तयार केलेला सुक्ष्म सिंचन आराखडा व प्रमाणपत्र
- v. बिलाची मुळ प्रत (टॅक्स ईन्व्हाईस)

२) सदर टिबक/तुषार सिंचनाच्या साठी आवश्यक असलेली सिंचनाची सोय: विहीर /कॅनाल
/शेततळे/सामुदायिक सिंचन सुविधा/ माझ्याकडे उपलब्ध आहे.

३) टिबक/तुषार सिंचन संचासाठी आवश्यक असलेली उर्जा साधने पुढीलपैकी ----- पंप
(विद्युत मोटर्स/डिझेल/सोलर) माझ्याकडे उपलब्ध असून अधिकृत विद्युत जोडणीची सुविधा माझ्याकडे
उपलब्ध आहे.

४) ज्या क्षेत्रासाठी टिबक/तुषार अनुदानासाठी अर्ज केलेला आहे त्या क्षेत्रावर यापूर्वीच्या ७ वर्षांमध्ये मी
शासनाच्या कोणत्याही योजनेतून टिबक/तुषार संचाच्या अनुदानाचा लाभ घेतलेला नाही.

५) ज्या क्षेत्रासाठी टिबक /तुषार सिंचन संचाच्या अनुदानाची मागणी केलेली आहे त्यासह मी एकूण ५ हे.
क्षेत्रापेक्षा जास्त क्षेत्रासाठी तसेच माझ्या एकूण जमीन धारणेपैकी (८-अ नुसार) जास्त क्षेत्रासाठी टिबक/तुषार
सिंचन अनुदानाचा लाभ घेत नाही.

६) संयुक्त ७-१२ मध्ये इतर खातेदारांकडून काही वाद निर्माण झाल्यास त्याची जबाबदारी माझी राहिल.

७) बिलामध्ये नमूद सर्व साहित्य मला प्राप्त झाले असून ते योग्य दर्जाचे असल्याचे मी खात्री करून ते
स्विकारले असून त्याबाबत माझी काही तक्रार नाही.

८) उत्पादक कंपनी/वितरक यांनी मराठी भाषेतील संच देखभाल मार्गदर्शक पुस्तिका (Operational &
Maintenance Manual) मला उपलब्ध करून देण्यात आली. या मार्गदर्शक पुस्तिकेमध्ये नमूद केलेल्या
सुचनांचे मी पालन करेल.

९) अनुदान टिबक/तुषार संचासाठी प्राप्त झाल्यानंतर पुढील ५ वर्षांपर्यंत सदर संच सुस्थितीत ठेवण्याची व
वापरात ठेवण्याची माझी जबाबदारी असून मी त्यांची अथवा त्यातील कोणत्याही भागाची विक्री करणार नाही.

१०) टिबक/तुषार सिंचन संचाच्या उत्पादक कंपनीच्या इंजिनियरने करून दयावयाच्या आराखड्यासाठी
आवश्यक कागदपत्रे/माहिती, उदा. माती, पाणी परिक्षण अहवाल, विद्युत मोटर /डिझेल इंजिन क्षमता, सिंचन

सुविधेपासुन ठिबक/तुषार संचाचे अंतर, हेड, घ्यावयाचे/घेत असलेले पिक, पाणी उपलब्धता इ. सर्व तांत्रिक बाबींची माहिती त्यांना उपलब्ध करुन दयायची जबाबदारी माझी असुन त्यानुसार त्यांनी आराखडा तयार करुन दिलेला आहे. सदर संच आराखड्यामध्ये मी बदल करणार नाही.

११) उत्पादक कंपनी किंवा त्यांचे प्रतिनिधीसोबत विहित नमुन्यातील साध्या कागदावर करारनामा मी करुन घेतला असुन तो माझ्याकडे ठेवलेला आहे.

१२) अंमलबजावणी यंत्रणेच्या अधिका-यांना सदरचा संच तपासणी करण्यासाठी माझी मुभा आहे. मी संच तपासणीसाठी कोणत्याही प्रकरचा अडथळा अथवा हरकत करणार नाही. तपासणीसाठी अडथळा अथवा हरकत केल्यास मी अनुदान मिळण्यास अपात्र राहिन/ चुकीचा प्रस्ताव करुन अनुदान काढले असल्यास मिळालेले अनुदान वसुल करण्यास मी पात्र राहिल याची मला जाणीव आहे.

१३) प्रति थेंब अधिक पिक योजनेंतर्गत सुक्ष्म सिंचन घटकाचा लाभ मिळणेसाठी मी सादर केलेली कागदपत्रे खरी आहेत

वरील सर्व माहिती मी सत्यप्रतिज्ञेवर प्रमाणित करुन देत आहे. सदर माहिती खोटी आढळून आल्यास, भारतीय दंड संहिता अन्वये आणि किंवा संबंधित कायदयानुसार माझ्यावर खटला भरला जाईल व त्यानुसार मी शिक्षेस पात्र राहिल याची मला पुर्ण जाणिव आहे.

तरी माझ्या अर्जाचा अनुदानासाठी विचार करावी हि विनंती.

दिनांक:-----

स्थळ:-----

सही:-----

शेतक-यांचे नाव:-----

मोबाईल क्रमांक

साक्षिदार -

१. स्वाक्षरी -

नांव -----,रा.-----,ता.-----,जि.-----

मोबाईल क्र.

२. स्वाक्षरी -

नांव -----,रा.-----,ता.-----

, जि.----- मोबाईल क्र.

राष्ट्रीय कृषि विकास योजना -प्रति थंब अधिक पिक सुक्ष्म सिंचन घटकांतर्गत काढलेल्या नमुन्याचे तपशील
परिशिष्ट -८ अ

नमुना काढल्याचा दिनांक-

नमुन्याचे विगत (तांत्रिक तपशील)									
अ.क्र.	नमुना घटकाचे नांव	बि. आय. एस.नं.	सि.एम.ए ल.नं.	बॅच नंबर	ड्रिपरचा डिस्चार्ज	ड्रिपरची कॅटेगरी (A/B/)	रेग्युलेटेड /नॉन रेग्युलेटेड	क्लास (१/२)	संख्या /नग
१	लॅटरल	१२७८६							
२	ईमिटींग पाईप (इनलाइन)	१३४८७							१५ मिटर
३	स्प्रिंकलर पाईप (तुषार)	१४९५९							३० मिटर
४	एच.डी.पी.ई.पाईप	४९८४							-
५	पिक्लीसी पाईप	४९८५							१ मिटर ६ नग
६	इमीटर (ड्रिपर)	१३४८७							१ मिटर ६ नग
नमुना घेतल्याचे ठिकाण									
१	वितरकाच्या गोडाऊन	(पत्ता)							
२	उत्पादक कंपनी मधुन	(पत्ता)							
३	विक्रीपश्चात सेवा केंद्र	(पत्ता)							
४	शेतक-याचा शेतातुन	नांव (पत्ता) महाडीबीटी अर्ज क्र आणि आर्थिक वर्ष- सुक्ष्म सिंचनाखाली क्षेत्र (हेक्टर) - संच बसविल्याचा दि.							

प्रमाणीत करण्यात येते की, सदरचा नमुना चमुप्रमुख व चमुतील सदस्यांनी समक्ष काढला असून समक्ष सील बंद केला आहे. तसेच वरील नमुद तपशील बरोबर आहे. सदर बॅचचे एकुण तीन नमुने काढले असून त्यापैकी एक नमुना उत्पादक कंपनी प्रतिनिधीकडे सुपुर्त केला आहे.

स्वाक्षरी -

नाव -
चमु प्रमुख तथा कृषि उपसंचालक
जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी.....

स्वाक्षरी

नाव-
मंडल कृषि अधिकारी,
द्वारा तालुका कृषि अधिकारी.....
जिल्हा-.....

स्वाक्षरी

शेतक-याचे नाव-
गाव-
तालुका- जिल्हा-

स्वाक्षरी -

नाव-
कंपनीचे नाव-
कंपनीने प्राधिकृत केलेल्या अधिकृत प्रतिनिधीचे नाव-

स्वाक्षरी

वितरकाचे नाव-
वितरकाचे फर्मचे नाव-
तालुका- जिल्हा-

स्वाक्षरी

शेतक-यांचे शेतावरील नमुना ज्यांच्या समक्ष काढण्यात आला त्या व्यक्तीचे नाव.
गांव - तालुका - जिल्हा-

- प्रत-१) मा.संचालक फलोत्पादन, कृषि आयुक्तालय, म.रा.पुणे, यांना माहिती तथा उचित कार्यवाहीस्तव
२) कृषि उपसंचालक, जिअकूअ कार्यालय, जि. यांना माहिती तथा उचित कार्यवाहीस्तव
३) उत्पादक कंपनीचे अधिकृत प्रतिनिधी, यांना माहिती तथा उचित कार्यवाहीस्तव

उत्पादक कंपनीच्या अधिकृत प्रतिनिधीने द्यावयाची तांत्रिक माहिती-(उत्पादक कंपनीच्या लेटर हेड वर)
परिशिष्ट -८ ब

1	Batch No								
2	Qty Produced in Batch								
3	Sample Component	(Emitter / Emitting Pipe)							
4	Category(A/B)								
5	Regulated /Unregulated								
6	Nominal Emission rate			LPH					
7	Nominal test Pressure			Kg/cm ²					
8	Smallest Flow Path			mm					
9	Pressure Vs Flow rate for Min three Point to calculating Emitter Exponent								
9.1	Pressure		Kg/cm ²	Flow Rate					Lph
9.2	Pressure		Kg/cm ²	Flow Rate					Lph
9.3	Pressure		Kg/cm ²	Flow Rate					Lph
9.4	Pressure		Kg/cm ²	Flow Rate					Lph
10	Spacing	mm(In case Emitting Pipe)							

स्वाक्षरी-

नाव-

कंपनीचे नाव:

कंपनीने प्राधिकृत केलेल्या अधिकृत प्रतिनिधीचे नाव-

इमेल आयडी-

मोबाईल क्रमांक-

(उत्पादक कंपनीने घोषित केलेल्या अधिका-यांने संचालक फलोत्पादन कार्यालयास सदर तांत्रिक विगत सादर करावे.)

प्रत-१) मा.संचालक फलोत्पादन, यांना माहिती तथा उचित कार्यवाहीस्तव

२) कृषि उपसंचालक, यांना माहिती तथा उचित कार्यवाहीस्तव

परिशिष्ट - ८ क

सुक्ष्म सिंचन घटक नमुना मिळाल्याची पावती

घटक नमुना शेतक-याच्या शेतातून घेतला असल्यास

राष्ट्रीय कृषि विकास योजना -प्रति थेंब अधिक पिक सुक्ष्म सिंचन घटकांचे सन----- या वर्षांतर्गत बसविण्यात आलेल्या शेतक-याच्या शेतातून घटक नमुना काढला आहे.

शेतकऱ्याचे- नाव -श्री/श्रीमती-----

रा-----ता-----जि-----

अर्ज क्र-----

उत्पादक कंपनीचे नाव-----

वितरकाचे नाव:-----

घटक नमुना:-..... नमुना परीणाम-----

बॅच क्रमांक----- सीएम एल क्रमांक-----

नमुना काढल्याचा दिनांक-----

सदर एक घटक नमुना सिलबंद करुन कंपनी प्रतिनिधीच्या ताब्यात देण्यात आला आहे.

शिक्का व स्वाक्षरी

नांव-----नांव-----नांव-----

कृषि उपसंचालक-----कंपनी अधिकृत प्रतिनिधी-----कंपनी अधिकृत वितरक

जिअ.कृ.अ.कार्यालय

परिशिष्ट - ८ ड

सुक्ष्म सिंचन घटक नमुना मिळाल्याची पावती

घटक नमुना नमुना उत्पादकांच्या कारखान्यातून/वितरकाच्या गोडाऊनमधुन घेतला असल्यास

प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना -प्रति थेंब अधिक पिक सुक्ष्म सिंचन घटकांचे सन----- या वर्षांतर्गत बसविण्यात आलेल्या उत्पादकांच्या कारखान्यातून/वितरकाच्या गोडाऊनमधुन घटक नमुना काढला आहे.

उत्पादक कंपनीचे नाव-----

वितरकाचे नाव:-----

घटक नमुना:-..... नमुना परीणाम-----

बॅच क्रमांक----- सीएम एल क्रमांक-----

नमुना काढल्याचा दिनांक-----

सदर एक घटक नमुना सिलबंद करुन कंपनी प्रतिनिधीच्या ताब्यात देण्यात आला आहे.

शिक्का व स्वाक्षरी

नांव-----नांव-----नांव-----

कृषि उपसंचालक-----कंपनी अधिकृत प्रतिनिधी-----कंपनी अधिकृत वितरक

जिअ.कृ.अ.कार्यालय

परिशिष्ट १०
राज्य व जिल्हा स्तरावर ठेवण्याची नमुना तपासणी नोंदवही

अ. क्र.	नमुना काढल्याचा दिनांक	नमुना काढल्याचे ठिकाण (शेतकऱ्यांच्या शेतावरून/कंपनी/ वितरकाचे साठयातून)	शेतकरी/कंपनी/ वितरकाचे नांव/गाव/ तालुका/ जिल्हा	नमुन्याचा तपशिल					नमुना काढलेले वितरकाचे नाव
				घटक	उत्पादक	बॅच क्रमांक	सीएमएल क्रमांक	क्लास /कॅटेगरी/ टाईप	
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.

नमुना तपासणी संस्थेकडे पाठवल्याच्या			तपासणी संस्थेकडून अहवाल प्राप्त			अप्रमाणित नमुन्याबाबत तपासणी अहवालातील शेरे	अप्रमाणित नमुन्यावरील कार्यवाहीचा तपशिल		
पत्राचा क्रमांक	दिनांक	नमुन्याचा कोड क्रमांक	पत्र क्रमांक	दिनांक	प्रमाणित / अप्रमाणित		आदेश क्रमांक	दिनांक	कार्यवाही
११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०

परिशिष्ट - ११
नमुना कोड कार्यपध्दती

अ.क्र.	ठिबक/तुषार घटकाचे नाव	बीआयएस क्रमांक	नमुना कोड
१.	लॅटरल	१२७८६	MILT PN-001-22-23
२.	इमिटींग पाईप (इनलाईन)	१३४८८	MI EP PN-001-22-23
३.	एचडीपीई पाईप	४९८४ आणि १४१५१ (भाग-२)	MIHDP PN-001-22-23
४.	पीव्हीसी पाईप्स (UPVC Pipes IS: 4985)	४९८५	MIPVP PN-001-22-23
५.	इमीटर (ड्रीपर)	१३४८७	MIDP PN-001-22-23

परिशिष्ट - १२

राष्ट्रीय कृषि विकास योजना - प्रति थेंब अधि पिक सुक्ष्म सिंचन तपासणीसाठी पाठविण्यात आलेल्या नमुन्यांचा मासिक अहवाल

अ. क्र.	जिल्हा	सुक्ष्म सिंचन संच घटक	सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादक कंपनी	काढण्यात आलेले नमुने संख्या	तपासणी साठी पाठविलेले नमुने संख्या	
					तपासणी संस्था	पाठविलेले नमुने संख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.

परिशिष्ट - १३

विक्रीपश्चात सेवा केंद्राचा तपासणी अहवाल

१. ठिबक/तुषार सिंचन संच उत्पादक कंपनीचे नाव.
 २. विक्रीसेवा केंद्र कार्यालयाचा पत्ता (दूरध्वनी क्रमांकासह)
 ३. विक्रीसेवा केंद्रामध्ये उत्पादकातर्फे नियुक्ती केलेल्या अधिका-यांचे नांव व शैक्षणिक अर्हता.
 ४. भेटीच्यावेळी संबंधीत सर्व्हिस इंजिनिअर उपस्थित होते किंवा कसे ?
 ५. आम्ल प्रक्रिया देण्यात येतात काय ? त्याचे रजिष्टर ठेवण्यात आले आहे काय ?
 ६. विक्रीपश्चात सेवा केंद्रात ठिबक सिंचन संचाचे सुटे भाग उपलब्ध आहेत काय ?
 ७. शेतक-यांच्या तक्रारीबाबत स्वतंत्र रजिष्टर ठेवण्यात आले आहे काय ?
 ८. शेतक-यांच्या तक्रारीचे निवारण करण्यात येते काय ?
 ९. मागील वर्षी हे केंद्र कार्यरत होते काय ? असल्यास पूर्वी तपासणी झाल्याचा दिनांक व तपासणी अधिकारी यांचे नाव व हुद्दा.
 १०. पूर्वी तपासणी झाली असल्यास टिपणीतील तपासणी अहवालाची पुर्तता केली आहे काय ?
 ११. संचासोबत मराठी भाषेतील माहिती पुस्तिका येते काय ? असल्यास पुरविलेल्या पुस्तिकेची प्रत जोडावी
 १२. उत्पादकामार्फत लाभार्थीचे प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजन करण्यात येतात काय ? असल्यास यापूर्वीच्या कार्यक्रमाच्या तपशिल.
- मी श्री. ----- पदनाम यांनी दि. ----- रोजी ----- या विक्रीपश्चात सेवा केंद्राची तपासणी केली आहे. केंद्र व राज्य शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार या विक्री पश्चात सेवा केंद्राची उभारणी करण्यात आली आहे. आवश्यक नोंदवहया ठेवण्यात आल्या आहेत. सदर कंपनीस ----- या जिल्हयात काम करण्यासाठी नोंदणी करून देण्यासाठी शिफारस करण्यात येत आहे.

कृषि उपसंचालक/ तंत्र अधिकारी (फलोत्पादन)
जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालय
जिल्हा

परिशिष्ट - १४ अ

(सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादक कंपनी यांनी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना
कंपनी प्रतिनिधीची नमुना स्वाक्षरी देणेबाबत पत्राचा नमुना)

प्रति,

जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी

विषय - कंपनी प्रतिनिधीची नमुना स्वाक्षरी व विक्रीपश्चात सेवा केंद्राचे नाव व पत्ता
सादर करणेबाबत -----

राष्ट्रीय कृषि विकास योजना प्रती थेंब अधिक पिक घटकांतर्गत सन मध्ये कृषि
आयुक्तालय स्तरावरून आपले जिल्ह्याकरीता नोंदणी केली असून कंपनी मार्फत जिल्ह्याकरीता
नेमलेल्या कंपनीच्या तांत्रिक प्रतिनिधीचे नाव व नमुना स्वाक्षरी तसेच विक्री पश्चात सेवा केंद्राचे नांव व
पत्त्याचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

कंपनीचे नांव मे.-----

प्राधिकृत तांत्रिक प्रतिनिधीचे नांव व स्वाक्षरी व मोबाईल नंबर -----

विक्री पश्चात सेवा केंद्राचे नांव व पत्ता-----

विक्री पश्चात सेवा देणा-या अधिकृत प्रतिनिधीचे नांव व मोबाईल नंबर

स्वाक्षरी व शिक्का
उत्पादक कंपनी

परिशिष्ट -१४ ब

(जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी अधिनस्त तालुका कृषि अधिकारी यांना
कंपनी प्रतिनिधीची नमुना स्वाक्षरी देणेबाबत पत्राचा नमुना)

प्रति,

तालुका कृषि अधिकारी

विषय - कंपनी प्रतिनिधीची नमुना स्वाक्षरी उपलब्ध करून देणेबाबत -----

राष्ट्रीय कृषि विकास योजना प्रती थेंब अधिक पिक घटकांतर्गत सन मध्ये कृषि
आयुक्तालय स्तरावरून नोंदणी देण्यात आलेल्या सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादक कंपनी----- ,
चे अधिकृत प्रतिनिधीचे नांव व नमुना स्वाक्षरी , तसेच विक्रीपश्चात सेवा केंद्राचा तपशील वरील
परीशिष्ट १४ अ प्रमाणे उचित कार्यवाहीस्तव सहपत्रित करणेत येत आहे.

जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
जिल्हा

प्रत- उपविभागीय कृषि अधिकारी,-----यांना पुढील कार्यवाहीस्तव रवाना

परिशिष्ट - १५

सामाईक क्षेत्र असलेल्या शेतक-याने इतर खातेदारांचे घ्यावयाचे सहमती पत्र

दि. / /

संमतीपत्र लिहून घेणार:-

मी श्री/श्रीमती रा.....ता.....जि..... गट नंबर मध्ये.....हेक्टर क्षेत्रावर ठिबक/तुषार सिंचन संच अनुदानाचा लाभ घेऊ इच्छितो. गट नंबर मधील क्षेत्र सामाईक क्षेत्र असून सदर क्षेत्रावर प्रति थेंब अधिक पिक योजना सन अंतर्गत मिळणारे अनुदान माझे नावाने माझ्या आधार संलग्न खात्यावर जमा करणेसाठी गट नंबर मधील इतर सामाईक खातेदारांचे सहमती पत्र खालिल प्रमाणे देत आहे.

संमतीपत्र लिहून देणार:

मी / आम्ही स्वखुशीने संमतीपत्र लिहून देतो की गट नंबर /सर्व्हे नंबर, मधील एकुण क्षेत्र हेक्टर सामाईक क्षेत्र असून मी श्री/श्रीमती रा.....ता.....जि..... यांना गट नंबर मध्ये.....हेक्टर क्षेत्रावर ठिबक/तुषार सिंचन संच उभारणी साठी व सदर क्षेत्रावर प्रति थेंब अधिक पिक योजना सन..... अंतर्गत नियमाप्रमाणे मिळणारे शासकीय अनुदान त्यांचे नावाने जमा करणेस आमची कुठलीही हरकत नाही. करीता सदर संमतीपत्र देत आहोत,

संमतीपत्र लिहून देणार: १) श्री

स्वाक्षरी

गाव: ता..... जि.....

२) श्री

स्वाक्षरी

गाव: ता..... जि.....

संमतीपत्र लिहून घेणार

लाभार्थी शेतक-याची स्वाक्षरी

नाव

गाव..... ता..... जि.....

परिशिष्ट १६

करारनामा

(उत्पादक कंपनी किंवा त्यांच्या प्रतिनिधीने शेतक-याबरोबर करावयाचा)

मी -----(ठिबक /तुषार सिंचन संचाचे राज्य शासन मान्यता प्राप्त उत्पादक) मे. -----
-----यांचे अधिकृत प्रतिनिधी असून खालील नमुद केलेल्या शेतक-यांच्या शेतावर ठिबक /तुषार सिंचन
संच पुरविला आहे व तो दिनांक -----रोजी कार्यान्वीत करून दिलेला आहे.

१) शेतक-यांचे नाव ----- गाव -----ता. -----जिल्हा -----

२) पीक-----क्षेत्र(हेक्टर) -----गट क्रमांक-----

३) देयक क्रमांक-----दिनांक-----रककम रुपये-----

१. मी उत्पादक कंपनीच्या वतीने हमी घेतो की, पुरविलेल्या ठिबक/तुषार सिंचन संचातील सर्व साहित्य कृषि आयुक्तालयाने ठरवून दिलेल्या निकषानुसार योग्य दर्जाचे आहे.

२. जमितीचा उतार, मातीचा प्रकार, खोली , पाण्याची क्षारता, जमितीचा सामू माती परिक्षण अहवाल इत्यादी तांत्रिक बाबी तपासून संच बसविण्याचा आराखडा तयार करण्यात आला आहे. ठिबक सिंचन संच व्यवस्थित कार्यान्वित राहण्यास कोणतीही तांत्रिक चूक राहिलेली नाही.

३. बसविलेल्या ठिबक सिंचन संचाची तपासणी केली असून सर्व ठिकाणी समान दाबाने पाणी मिळत आहे.

४. संचात बसविलेले साहित्य बीआयएस मार्कचेच व मा. आयुक्त, कृषि यांच्याकडे माझ्या कंपनीने दिलेल्या मेकचेच आहेत.

५. शेतक-यांस ठिबक/तुषार सिंचन संच कसा चालवायचा याबाबतचे प्रशिक्षण दिनांक -----रोजी दिले आहे. संच व्यवस्थित कार्यान्वित राहण्यासाठी शेतक-यांच्या शेतास नियमित भेटी देण्यात येतील. तसेच “ विक्रीनंतरची सेवा” देण्यात येईल.

६. संच तीन वर्षांच्या कालावधीत व्यवस्थित कार्यान्वित राहण्यासाठी कंपनीकडील तांत्रिक प्रतिनिधी शेतक-यांच्या शेतास तीन वर्षांपर्यंत शेतक-यांच्या मागणीनुसार व आवश्यकतेनुसार नियमित भेटी देण्यात येतील. तसेच उत्पादक कंपनीमार्फत जिह्याकरिता जे विक्रीपश्चात सेवा केंद्र सुरु केलेले आहे त्यामार्फत विक्रीनंतरची मोफत सेवा देण्यात येईल.

७. शेतक-यांची संच चालविण्याबाबतची तक्रार मला प्राप्त झाल्यास माझ्याकडील प्रतिनिधी तक्रार मिळाल्याच्या सात दिवसांच्या आत प्रत्यक्ष शेतावर भेट देवून शेतक-याची अडचण ७ दिवसांच्या आत सोडवण्यात येईल.

८. ठिबक/तुषार सिंचन संच कसा चालवावा, प्रत्येक घटकाची कोणती निगा राखावी याबाबतची माहिती असलेली मराठी पुस्तिका शेतक-यास संच कार्यान्वित झाला त्यावेळी दिली आहे.

९. मी सदर ठिबक /तुषार सिंचन संचाचा कोणताही घटक तांत्रिक दृष्टीने खराब झाला असेल तर तो तीन वर्षांच्या कालावधीपर्यंत कंपनी बदलून देईल. (Performance Guarantee) या कालावधीत आराखड्यात

दोष असल्याच्या कारणामुळे किंवा इतर तांत्रिक कारणामुळे संच नाकाम झाल्यास मी शेतक-यांस संचाची किंमत परत करण्यांस बांधील आहे.

१०. संच कार्यान्वित केलेल्या दिवसापासून संचाची देखभाल व निगा राखणाऱ्या संदर्भात तीन रासायनिक प्रक्रिया (आम्ल व क्लोरिन) मोफत करून देण्यात येतील.

या मुदतीत लाभार्थी शेतक-यांची जबाबदारी खालीलप्रमाणे राहिल.

१. दिलेल्या सुचनांनुसार फिल्टरची वेळोवेळी व नियमित सवचछता करणे.
२. संपूर्ण संचाचे नियमितपणे फ्लशींग करेल.
३. जमिनीची वापसा स्थिती कायम योग्य राहण्यासाठी दिलेल्या सुचनांप्रमाणे चालविणे.
४. संचाची योग्य निगा व जोपासना राखण्यासंदर्भात संबंधीत उत्पादकांनी दिलेल्या तांत्रिक सूचनांचे योग्य पालन करणे
५. शेवाळ, क्षार इत्यादी कारणामुळे ड्रीपर्स/ इमीटर्स बंद होऊ नयेत यासाठी उत्पादकांनी सुचविल्याप्रमाणे क्लोरिन व आम्ल प्रक्रिया करणे.

वरीलप्रमाणे उत्पादक व लाभार्थी शेतक-यांमध्ये जबाबदारी पार पाडताना वाद निर्माण झाल्यास मा. आयुक्त, कृषि यांचा निर्णय अंतिम व संबंधीतावर बंधनकारक राहिल. मा. आयुक्त यांचे निर्णयाशी समाधान न झाल्यास दोन्ही पक्षाला तक्रारीचे निराकरण करण्याकरिता ग्राहक मंच किंवा इतर न्याय कार्यप्रणाली वापरण्याचा अधिकार राहिल.

स्थळ:

दिनांक:

उत्पादक कंपनीचा अधिकृत प्रतिनिधी-----

अंगठा

प्रतिनिधीचे पदनाम: उत्पादक कंपनीचा शिक्का.

लाभार्थी शेतक-यांची स्वाक्षरी/

साक्षीदार-१)श्री./श्रीमती-----स्वाक्षरी /अंगठा,

२) श्री./श्रीमती-----स्वाक्षरी /अंगठा

